

1953
Nr. 12

KARYS

Tel. LAfayette 3-1083

OFFICE HOURS:
Mon., Thurs., 9 to 8
Tues., Fri., 9 to 6
Wed., Sat., 9 to Noon

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. P. PIETKIEWICZ
President & Mgr.

2555 West 47th St.
Chicago 32, Ill.

TAUPYKITE ateičiai. Pasidėkite taupomus pinigus į CHICAGO SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION, kur kiekviena santaupa pilnai apdrausta iki \$12,500.00 — by an Agency of the United States Government. KUR visada buvo ir yra išmokamas aukštas dividendas. KUR pinigai buvo ir yra išmokami pagal pareikalavimą. KUR tamsta gali atlikti visus savo ir savo šeimos finansinius reikalus. KUR 27 metų patyrimas užtikrina visiems saugų ir teisingą patarnavimą. Dėl paskolų geresnėms sąlygom, perkant arba statant namą, visada pasimatykite su mumis. Mūsų turtas yra virš dvylikos milijonų dolerių—\$12,500,000.00.

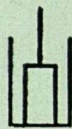
Chicago Savings & Loan Association

GRovehill 6-7575
6236 South Western Avenue, CHICAGO, ILL.
J. PAKEL — Prezidentas

TELEVIZIJOS, RADIO IR FONOGRAFAI

GERA NUOLAIDA
Garantija — Išmokėjimai
APARATŲ SUTAISYMAS

dirbtuvėse ir namuose atliekamas pri-
tusių inžinierių. Sąžiningas ir geras
patarnavimas garantuotas.

DAINA TELEVISION COMPANY
qualified engineers' service

3130 S. Halsted St., Chicago, Ill. DANube 6-6887

Lietuvių Auditorija

3133 So. Halsted Street
Chicago, Ill.
Tel.: Victory 2-6172

KETURIOS SALĖS

Išnuomojamos vestuvėms ir pobūviams su maistu ar
be maisto. Susirinkimams ir konferencijoms salės veltui

Tel. EV 8-9794

M and Z AUTO COLLISION WORKS

Lietuvių specialistų collision ir auto
taisymo dirbtuvė

Bodies and Fenders straightened —
Complete auto painting
D U C O Refinishing

Atliekami visi collision, dažymo ir
mech. taisymo darbai.

TEPIMAS IR POLIRAVIMAS

Darbas atliekamas pigiai ir sąžiningai

J. MALDUTIS Z ZALIAUSKAS
937 Grand St., Brooklyn 11, N. Y.
Tarpe Morgan ir Bushwick Ave.

Linksmų Kalėdų ir Laimingų 1954 Metų
Visiems Lietuviams Linki

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.

CHRYSLER — PLYMOUTH
AUTOMOBILES

4030 S. ARCHER AVENUE, CHICAGO, ILL.
Archer and California Ave.

STANLEY BALZEKAS, JR. VI 7-1515

KARYS

PASAULIO LIETUVIŲ KARIŲ MĖNESINIS ŽURNALAS

Redaguoja: Dom. Penikas. Br. Aušrotas. Zig. Raulinaitis ir Sim. Urbonas. Leidžia KARIO leidykla. Prenumerata: metams 4 dol., pusb. — \$2.50, atsk. nr. 45c. Adresas 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.. Spausdinamas Tėvų Pranciškonų spaustuvėje. 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y. Redakcijos telef.: GL 6-1658, tik nuo 6 val. vakare.

THE WARRIOR

magazine for the veterans of Lithuanian descent and for Lithuanians in the wide world. Published monthly by "KARYS", 680 Bushwick Avenue, Brooklyn 21, N. Y. Subscription \$4.00 per year. Single copy 45 cents. Entered as second-class matter at the Post Office Brooklyn, N. Y. OFFICE OF PUBLICATION: 680 Bushwick Avenue, Brooklyn 21, N. Y.

NR. 12 (1294)

1953 M. GRUODIS - DECEMBER

ISTEIGTAS 1919 M.

RAMYBĖ GEROS VALIOS ŽMONĖMS!

LAISVĖ PAVERGTIESIEMS!

LIETUVIŠKASIS ŽVILGSNIS Į 1953 METUS

Domas Penikas

Dirbdami bet kokį darbą, pačiame to vyksmo prosese nepastebime atlikto darbo kiekio, tik stabtelėję ir žvilgtelėję į nuveikto darbo barą — pamatome savo triuso vaisius.

Kalėdų šventės — metų pabaiga yra tas stabtelėjimo momentas, kada žvilgtelėjama atgal ir įvertinama, ar prabėgusieji metai buvo pakankamai vaisingi.

Palikdami šalia šakotąją pasaulinę politiką, pažvelkime į 1953 metus lietuviškomis akimis, mėginkime pasverti, kas mūsų nuveikta Lietuvos naudai. Nebūkime perdideli skeptikai ir nežiūrėkime su padidinauju stiklu į pasitaikiusius nesklandumus lietuviškojo visuomeninio bei politinio darbo bare. Geriau žiūrėkime į tai, taip pat nepadidindami, kur dirbta mažiau ar daugiau sutartinai ir kas laimėta Lietuvos laisvinimo byloje.

Mūsų veiksmų bei organizacijų, veikiančių Jungt. Amerikos Valstybėse ir susisielojusių pavergtos Tėvynės Lietuvos reikalais bei jos kančiomis, 1953 metų veikloje pastebima trys labai svarbūs laimėjimai, būtent:

1. ALTS suorganizuotas palyginti plataus masto lietuvių kongresas Washingtone birželio 20—21 dienomis, Lietuvos karaliaus Mindaugo 700 metų sukaktį atžymint;

2. ALT pastangos, pravedant JAV Kongrese Kersteno rezoliuciją, pagal kurią tirta nusikaltėliškas Sovietų Sąjungos Baltijos kraštų užgrobtas 1941 metais ir

3. ALT suorganizuotasis Lietuvių Kongresas Chicagoje lapkričio 27—28 dienomis.

Kai imi įvykusius faktus iš esmės, kokie jie yra, užsimerki prieš spaudoje įvairiais sumetimais savųjų darytus priekaištus, tuos tris įvykius matai didingus ir svarbius mūsų lietuviškiems reikalams. Žinomi faktai, jog tuos tris įvykius organizuojant nebūta pilno darumo, bet jie taip sklandžiai susidėstė, kad tuo svetimtaučiams amerikiečiams pademonstruotas didžiausias lietuvių solidarumas. Ištikrųjų tie vienas po kito sekę įvykiai vienas kitam davė impulso, atseit, pagelbėjo vėliau sekusiesiems. Štai, kaip

iš paties Ch. J. Kersteno autoritetingo žodžio, pasakyto Lietuvių Kongrese Chicagoje, padarę išvadas sužinome, Mindaugo vainikavimosi Lietuvos karaliumi sukakties minėjimas Washingtone kaip tik padėjo išjudinti bei paskubinti Kersteno rezoliucijos priėmimą. Šis atsitikimas mus moko būti vieniniais visada ir visur, kur kas nors daroma lietuviškumo vardu ir Lietuvos reikalui. Organizacijos pavadinimas tokiuose atsitikimuose svarbos nesudaro.

Jei lapkričio gale įvykęs Lietuvių Kongresas Chicagoje yra vertintinas tik kaip lietuviškojo solidarumo pademonstravimas ir kaip patyrimo įgijimas organizuoti ateityje panašius kongresus, tai Kersteno rezoliucijos JAV Kongrese pravedimas yra nepalyginamai didelės svarbos. Sudarytasis Kersteno rezoliucijai vykdyti atitinkamas Komitetas, plačiu mastu pradėjęs vykdyti savo darbą, bepradedančią apipelėti Lietuvos bylą gerokai supurtė ir ją atnaujino. Nusikaltėlišką darbą įvykdęs Kremlius su didžiausiu rūgštumu buvo priverstas pažvelgti į savo suteptas nekaltų Baltijos tautų krauju rankas, kurias ir

dvylikos metų laiko tarpas dar nenudžiovino.

Jau vien tas faktas, kad šioje Baltijos tautų pavergimo byloje prieš okupantą liudijo JAV augščiausi pareigūnai, visą šį reikalą pastato prideramaj augštumoj. Ir liudijo su rimčiausiu pasiruošimu. Štai JAV Valstybės sekretorius J. F. Dulles padarė platų pareiškimą š. m. lapkričio mėn. 30 d., kai atstovų rūmų Pabaltijo Komitetas pradėjo tirti Lietuvos, Latvijos ir Estijos užgrobito aplinkybes. Jis apibūdino tų trijų valstybių praeitį, dabartį ir ateitį. Liesdamas praeitį, J. F. Dulles nušvietė tų valstybių visokeriopą pažangą bei suklestėjimą nepriklausomybės laikotarpyje. Dabartis juoda, nes Sovietų Rusija, sulaužydama sudarytas sutartis, klasingai jas užgrobė. Dėl ateities jis pasakė, kad pirmiausia nereikia prarasti vilties. "Pavergtos tautos privalo žinoti, jog jos nėra pamirštos... Mes nemanome pirkti sau klaidingą saugumą, derėdamiesi su jų valdovais taip, kad tas sandoris patvirtintų jų nelaisvę", pasakė J. F. Dulles. Baigdamas dar pareiškė, jog nežiūrint į tai, kad ir bus susitinkama su Sov. Rusijos atstovais dėl ginklavimosi sustabdymo, bet tokiuose susitikimuose nebus prekiaujama tautomis, atseit, nebus atsižadama savų principų. J. F. Dulles savo pareiškime taip pat pažymėjo, jog JAV-bių suteiktas 1922 m. Pabaltijo valstybėms diplomatinis pripažinimas tebėra nepanaikintas, palaikoma santykiškai su tų valstybių diplomatiniais ir konsulariniais atstovais, kurie atstovavo pasakutines nepriklausomas savo kraštų vyriausybes. Ar begalima norėti daugiau iš galingiausios pasaulyje valstybės vyro?

Savi Pabaltijo valstybių liudininkai sukaupė tyrimų komitete daug autoritetingos medžiagos, įrodančios Sovietų Rusijos klastą ir demaskuojančios bolševikų melą, esą, Pabaltijo tautos pačios savo noru prisijungusios prie Sovietų Sąjungos. Liudydamas Lietuvos įgaliotas ministeris ir nepaprastas

CH. J. KERSTEN PO EUROPINES KELIONES ŽINOMŲJŲ LIETUVIŲ TARPE.

Iš kairės į dešinę: A. B. lietuviškojo skyriaus viršininkas K. Jurgėla, Inf. C-tro direkt. M. Kižytė, Ch. J. Kersten ir A. B. pareigūnas P. Labanauskas.

pasiuntinys Washingtonė Povilas Žadeikis išdėstė visas tarp Lietuvos ir Sovietų Sąjungos sudarytas sutartis, kurias Sov. Rusija 1940 m. birželio 15 d. vienašališkai sulaužė. Apklausinėjant latvius, liudijo 1940 m. buvęs Latvijos ministerių kabineto narys, dalyvavęs visuose tuose posėdžiuose, kur buvo svarstytas Sov. Rusijos ultimatumas. Jis pareiškė, kad Sovietų valdžia įvykdyti Latvijos okupaciją atsiuntė į Rygą Andriejų Višinskį, kuris buvo vyriausias sovietų valdžios atstovas Latvijoje. Sąryšy su tuo pareiškimu iš Jungtinių Tautų buvo pakviestas liudininku ir pats A. Višinskis, kuris, žinoma, kaip bolševikui ir pridera, liudyti atsisakė.

Kaip iš čia patiektos Pabaltijo valstybių užgrobitumui tirti komiteto veiklos trumpos apžvalgos matome, jo reikšmę Pabaltijo tautų laisvinimo byloje yra labai didelė. Kersteno rezoliucijos priėmimas ir atitinkamo kongreso komiteto įkūrimas daugiausia yra lietuvių veiklos bei sugebėjimo nuopelnas. Jei šis laimėjimas skirtinas 1953 metams, tai sekančiais metais AL.Tas privalo dėti pastangų, kad taip puikiai iškeltas Lietuvos bylos reikalas vėl nepradėtų pelėti. Gal visiems veiksniams rimtai reikėtų

atkreipti dėmesį į pasakytus Lietuvos Kongrese Chicagoje A. Olio žodžius:

"Ryšyje su Kersteno rezoliucijos tardymų išpopuliarinimu plačioje Amerikos visuomenėje, būtų verta pagalvoti apie sudarymą stipraus komiteto, į kurį būtų galima pakviesti daug įtakingų amerikiečių. Toks tikrų amerikiečių komitetas, stovėdamas šitos akcijos užnugaryje, neduotų progos priekaištams, kad būk Kersteno rezoliucijos reikalui daro spaudimą tik maža grupė Amerikos lietuvių ir kad jų lojalumas Amerikai yra tik antraeilis. Įtakingas amerikiečių komitetas padėtų mums finansuoti šį mūsų šventą darbą, nes jie sukeltų savo tarpe pinigų dėl šio laisvės principo, kuris jiems taip pat prie širdies, kaip ir mums."

Šis sumanymas gali būti tik sveikinamas. Jei yra asmuo, kuris tokio komiteto sudarymo pasisekimu tiki, tai tik burkimės visi krūvon, paremkime jį ir laimėkime!

Su malonumu mes akcentuojame, jog 1953 metų lietuvių veiklos laimėjimai buvo derlingi. Suglaudę savo eiles, sutartinai dirbdami, tikėkime, 1954-taisiais metais pasieksime dar geresnių rezultatų savo krašto laisvinimo srityje.

Skaisčiausias jaunimas už Tėvynę Lietuvą...

1-JO LIETUVOS KARIUOMENĖS KŪRĖJO SAVANORIO GEN. ŠT. PULK. KAZIO ŠKIRPOS DALIS KALBOS, PASAKYOTOS LAPKR. 22 D. NEW YORKE PER L. KARIUOMENĖS ŠVENTĖS MINĖJIMA

1953 m. lapkričio 22 d. L. Kariuomenės šventės minėjime, kuris įvyko New Yorke, Brooklyne, Apreiškimo parapijos salėje, suruoštame A. L. Dariaus ir Girėno 1-jo Posto, L. S. "Ramovės" N. Y. skyriaus ir A. L. Memorial Posto, rengėjų pakviestas pagrindinė kalba pasakė plk. K. Škirpa. Dėl vietos stokos čia taipiname paskutinę dalį kalbos, kur jis, kaip buvęs 1941 metų sukilimo Vyriausybės galva, kompetentingai kalba apie 1941 metų birželio 23 d. sukilimo reikšmę. Taip pat taipiname visiems įdomų ta proga jo pateiktą pasiūlymą reorganizuoti Lietuvos vadavimo veiksmus.

Redakcija.

Birželio 23 d. anksti rytą, kai vokiečių militarinės jėgos dar grūmėsi su rusų Raud. Armija lietuvių-vokiečių pasienio ruože ir kai didieji Lietuvos centrai — Vilnius ir Kaunas — tebekugždėjo pilni rusų kariuomenės su tankais, šarvuočiais ir artilerija, Lietuvių Aktyvistų Fronto kovos padaliniai staigiai, kaip iš po žemių, stojo ant barikadų lemtingam žygiui už Lietuvos ir lietuvių tautos teisę į laisvę. Veikiant žaibo greitumu, jiems pavyko užimti svarbesnius karinės reikšmės objektus, o svarbiausia užvaldyti Kauno radijo stotį. Tai padarė įmanoma tuojuo pat viešai deklaruoti atstatymą Lietuvos nepriklausomybės, paskelbti sudarymą naujos tautinės Lietuvos Vyriausybės ir pašaukti (pagal 1918 metų savanorių pavyzdį) visą lietuvių tautą griebtis ginklo ir vyti bolševikus lauk iš Lietuvos.

Kas buvo tie, kurie birželio 23 dieną stojo ant barikadų už naują Lietuvos valstybės atkūrimą? Tai nebuvo taip sau konspiratoriai ar kokių politinių fantastų grupė. Tai buvo buv. Lietuvos kariuomenės karininkai, sovietiškojo okupanto prieš tai visai išniekinti; tai buvo buv. šauliai, savanoriai ir kariai iš 1918-1920 metų kovų; tai buvo nauji lietuviai savanoriai — skaisčiausias patriotiniai apsisprendęs už Tėvynę Lietuvą jaunimas. Mes, senoji kariuomenės kūrėjų-savanorių karta, kiek mūsų dar yra išlikę, ir, bendrai, visa lietuvių tauta, galime būti tikrai išdidūs tuo mūsų tautos jaunosios kartos herojinu žygiu, koks buvo jų įvykdytas 23 birželio! Jis buvo dar ryžtingesnis, kaip tas, kurį teko įvykdyti pirmiesiems savanoriams 1918 metais. Todėl jis gaivina mus viltimi ir tikėjimu, jog jaunesni mūsų laisvės kovotojai ir toliau atliks savo šventą pareigą Tėvynės Lietuvos labui, kaip jų meilė savo tautai ir savo kraštui jiems nurodo.

Charakteringa pažymėti dar ir tai, jog 23 birželio sukiliman buvo įsijungę (kaip ir 1918-1920 kovose) visi mūsų tautos sluogsniai: netik mies-

telėnai, bet ir valstiečiai ir darbininkijos masės. Tam užtenka tik prisiminti tai, su koku ryžtumu lietuviai darbininkai išvyjo rusus - enkavedistus ir bolševistinius komisarus iš Kauno fabriku, arba kaip lietuviai valstiečiai visame krašte išvaikė sovietinės santvarkos vykdytojus valsčiuose ir apskrityse.

Jūsų tarpe, Gerbiamosios ir Gerbiamieji, yra netik gyvų liudininkų, bet ir buvusių aktyvių dalyvių birželio 23 dienos lietuvių Tautos Sukilimo. Manau, jie sutiks su manim, jog tai buvo vienas iš ryžtingiausių, vieningiausių ir išpūdingiausių iš visų lietuvių tautos herojinų žygių už savo laisvę, kokių ji kada tik buvo įvykdžiusi bėgyje savo istorijos. Birželio 23 dienos aktu lietuvių tauta nunuogino prieš visą pasaulį Maskvos melą neva Lietuva buvo laisva valia įsijungusi į Sov. Rusiją; 23 birželio sukilimu vienkart tapo nuplauta nuo dabarties lietuvių tautos kartos gėdos dėmė prieš istoriją, kurią buvo užtraukęs ant tos kartos 1940 metų netekimas valstybinės nepriklausomybės be pasipriešinimo šūvio Lietuvos garbei apginti...

Deja, 23 birželio laimėjimu neteko ilgai džiaugtis. Pridurmai paskui vokiečių kariuomenė, žygiavusią per Lietuvos teritoriją, atslinko nacių politikos ekzekutoriai, kurie atsinešė su savim hitlerinės Vokietijos planus pavergti Lietuvą iš naujo. Po maždaug pusantro mėnesio spaudimų, intrygų ir grąšinimų naciai rugpjūčio 5 dieną nušalino Lietuvos Vyriausybę ir okupavo Lietuvą savo ruožtu. Bet, kaip kiekviena kita svetima okupacija, taip ir nacių okupacija negalėjo ir nepanaikino 23 birželio atkurtos Lietuvos valstybinės nepriklausomybės požiūriu tarptautinės teisės. Taip pat nepanaikino ir naujosios Lietuvos Vyriausybės. Naciškieji okupantai tik jėga tesukliudė sakyta Vyriausybei eiti savo pareigas, kuriems ji buvo pašaukta tikrojo Lietuvos suvereno — pačios sukilusios lietuvių tautos. Kadangi okupanto jėgos aktams jokios teisinės galios

negalima teikti, o suminėtoji Lietuvos Vyriausybė buvo pareiškusi naciams protestą, nerezignavo ir kompetentingo Lietuvos konstitucinio organo iš valdžios pareigų nebuvo atleista, tai, teisiniu požiūriu, ji išliko ir tebeegzistuoja dar ir šiandien.

Savo piktu pasikėsiniu prieš Lietuvos nepriklausomybę, naciškieji okupantai pakenkė netik Lietuvai, bet ir patys sau. Akivaizdoje Lietuvos Vyriausybės nušalinimo fakto krašto gyventojams, ir be jokios specialinės propagandos prieš vokiečius, pasidarė nuo pat rugpjūčio 5 dienos aišku, jog tenka ryžtis naujam pasipriešinimui prieš naują Lietuvos okupantą. Buvo visai natūralu, kad iniciatyvos šiam kovos žygiui ėmėsi ne kas kitas, kaip tie, kas pravedė 23 birželio Tautos Sukilimą ir pastatė naują Lietuvos Vyriausybę, būtent — Lietuvių Aktyvistų Fronto nariai, tik prisidengę kitais pagrindžio organizacijos pavadinimais.

Į lietuvių aktyvistų naują kovą greitai įsijungė ir visos lietuvių politinės srovės, kai tik jos kiek atsigavo nuo skaudžių smūgių, kuriuos joms sudavė prieš tai buvęs bolševistinis okupantas, fiziniai išnaikindamas arba deportuodamas iš Lietuvos suminėtojų srovių vadus ir šiaip žymesnius veikėjus. Įsijungus visų pakraipų ryžtingesniems tautos elementams į anti-nacinę rezistencijos sąjūdį, jis plačiai išsivystė visame krašte, tęsėsi per tris metus nacių okupacijos ir buvo nemažiau ryžtingas, kaip tas, kuris buvo praves-tas laike pirmosios sovietų okupacijos...

Kai į 1943 metų galą ėmė vis daugiau aiškėti, jog Lietuvai grėšė pavojus dar kartą būti rusų Raud. Armijos užplūstai, visos lietuvių pagrindžio organizacijos ir politinės srovės sudarė bendrą pagrindžio politinę vadovybę — Vyriausiąjį Lietuvos Išlaisvinimo Komitetą. Prie VLIKO suformavimo teko ir man patalkininkauti, 1943 m. rudenį nuvykus į Kauną. Deja, VLIKui nepavyko nei suorganizuoti pakartotiną lietuvių tautos sukilimą, nei surasti kokių kitų realių priemonių išgelbėti Lietuvą nuo jai grėšusio naujo pavojaus iš bolševistinių Rytų. 1944 metų pavasarį Gestapui pasisekė iššifruoti VLIKO sąstatą ir areštuoti-bei deportuoti į kalėjimus ir kacetus Vokietijoje žymią

LIETUVOS PREZIDENTAS A. SMETONA NIJORKIEČIŲ TARPE 1941 M.

Sekančių metų sausio 9 d. sueis lygiai 10 metų nuo tragiškos pirmojo ir paskutiniojo nepriklausomos Lietuvos prezidento Antano Smetonos mirties, o šių metų birželio 15 d. suėjo 13 metų nuo jo pasitraukimo iš Lietuvos dėl užgriuvusių mūsų tautą tragiškų įvykių. Šiems dviem svarbiems momentam atžymėti ir talpiname šį istorinį paveikslą. Nuotraukoje matome a. a. Smeto su Lietuvos Prezidentui Priimti Komiteto nariais Ne Yorke, kai jis čia lankėsi 1941 m. Pirmoje eilėje iš kairės įdešinę sėdi: A. S. Trečiokas, J. Laučka, Dr. B. Vėncius, A. Smetona, S. Smetonienė, adv. K. Jurgėla; stovi: Dr. J. Walukas, kpt. P. Jurgėla, J. Valaitis, inž. J. Sagys, D. Klinga, M. Strumskienė, D. Averka, Pr. Lapienė, J. Ginkus, Eleonora Bartkevičiūtė-Urbelienė, J. Baltus, V. Tysliavienė, J. Tysliava ir Dr. M. Vinikas.

dalį VLIKo narių. Likusieji, šiaip taip išsislapstę nuo Gestapo nagų, nežilgo buvo priversti pasitraukti į Vakarų Europą kartu su masėmis lietuvių tremtinių, gelbstintis nuo pasikartojusio rusų Raud. Armijos praversimo į Lietuvą ir jos naujo pavergimo. Likę krašte pagrindžio organizacijos nariai susibūrė į partizaninius padalinius, kurie išvystė atkakliausį ginkluotą pasipriešinimą. Nors ši jų kova buvo užplodyta aukščiausio laipsnio heroizmo aktais, bet ji buvo beviltiška, padiktuota desperacijos, ir tik kainavo daug kraujo aukų... Partizaninės kovos atslūgo. Tačiau lietuvių tautos kančioms ir vis naujoms aukoms dar ir šiandien nesimato galo, nes pati lietuvių meilė savo kraštui yra begalinė...

Kaip buvau pažadėjęs savo šios kalbos pradžioje, aš Jums padariau, palyginant, tik trumpą sintezę to erškėčių, bet sykiu ir heroizmų, kelio, kurį lietuvių tautai buvo lemta nueiti kovoje už Lietuvos teisę į valstybinę nepriklausomybę ir už kilniuosius demokratijos idealus, kurių priešakyje, kaip jau sakiau, stovi tautų teisė į laisvę. Kulminaciniais tos kovos momentais, t. y. tokiais, kurie atnešė konkrečius laimėjimus, buvo tik šie du:

1) atgavimas Lietuvai valstybinės nepriklausomybės po 1-jo Pasaulinio Karo, pasiremiant Prezidento Vilsono deklaruotuoju principu apie mažųjų tautų laisvą apsisprendimą, kurį JAV kariai, taigi ir Jūs, Broliai Amerikos lietuviai, savo kraujo aukomis išskėlėte į tarptautinės teisės dogmą, o Lietuvos kariuomenės savanoriai ir visi kiti jos kariai, irgi pasiaukavimu ir kraujo aukomis, įesmino Tėvynės Lietuvos labui, ir

2) laimėjimas 1941 metais 23 birželio lietuvių Tautos Sukilimo, kuriuo buvo dar kartą ir įtikinomiausiu būdu paryškinta Lietuvos teisė į valstybinę nepriklausomybę ir tapo atkurta Lietuvos Vyriausybė, kurios buvimas netekė 1940 metais.

Milžiniškos aukos, kurių lietuvių tauta iki šiol sudėjo kovoje už savo laisvę, jų tarpe ir tos, kurias sudėjo ji laike 23 birželio savo herojinio akto, kaip ir visos kitos, kurių buvo sudėta po to ir kurioms, kaip sakiau, galo nesimato dar ir šiandien, įpareigoja mus, išlikusius gyvus ir esančius laisvėje dar daugiau suglausti lietuviškas širdis ir suaktyvinti mūsų pastangas Lietuvos labui. Viena iš konkrečių pastangų patarnauti Lietuvos reikalui būtų atitaisymas suminėtos klaidos dar kartą, būtent, padaryti viską, kad atsiekus kitų vals-

tybių pripažinimą Lietuvos Vyriausybei, už kurią lietuvių tauta 1941 metais sudėjo kraujo aukų. Jos jokia kita vyriausybė, pav. sudaryta per post factum tremtyje, niekada negalėtų atstoti nei formalinės teisės požiūriu, nei juo labiau politiniai-moraliniu požiūriu.

Tą klausimą aš keliu ne dėl kokių ir kieno nors personalinių ambicijų, bet vien todėl, kad sakytos vyriausybės atkūrimo reikalauja mūsų kovos konsekvencija ir mūsų interesas efektingiau reikšti Lietuvos valstybės tęstinumą. Jums, su ginklu kovojuosiems už savo ir kitų tautų laisvę, yra geriau suprantama, kaip kokiems grynai politikos žmonėms, jog prilygtų nusikaltimui prieš elementariškiausius moralės principus, jei kas imtų niekinti tą, už ką pati tauta, siekdama valstybės suverenumo atstatymo, sudėjo kraujo aukų. Jei asmenys, kuriuos sukilusi lietuvių tauta pastatė 1941 metais į Lietuvos Vyriausybę, dabar, po tiek daug metų, dėl vienokių ar kitokių priežasčių, toms pareigoms nebetiktų, arba jų nebegalėtų eiti dėl kokių nors asmeninių motyvų, tai iš to neseka, jog galėtų būti kuo nors pateisinami kaikiurių asmenų teoretizavimai bei bandymai paneigti patį tos Vyriausybės buvimo principą. Tuo būtų

patarnauta ne Lietuvos valstybės tęstinumo sustiprinimui, o tik jo susilpninimui, taigi į naudą bolševizmui

Leisiu sau, šia proga, atkreipti Jūsų dėmesį į faktą, jog suminėtieji pasikėsinimai ateina ne iš tų, kurie anuomet parodė vyriškos drąsos stoti ant barikadų ir aukotis Tėvynės Lietuvos labai, bet daugiausiai iš tokių, kurie tuomet slapstėsi kur nors už pečiaus ir persistatė tautai, kada 23 birželio sukilimas jau buvo laimėtas, Savaime suprantama, jog tokie asmenys negalėjo ir vargu ar kada iš viso įstengtų pakilti augščiau savo smulkių ambicijų iliuzijos sudaryti kažkokią tai vyriausybę "iš savo darbo". Gerbiamieji, tokiais projektais tik kompromituojamas Lietuvos valstybingumas kitų tautų akys. Kiekvienam, kad ir nepolitikui, yra aišku, jog vyriausybės sudaromos emigrantiniais metodais negali lygintis toms, kurias pastato pati tauta ir savo krašte, nepareinamai nuo to, ar jos su laiku būna reikalingos patobulinimui, ar ne...

Demokratijos idėjos ir politiniai idealai, už kuriuos JAV-bės, tuo pačiu ir jūs lietuviai JAV pilnateisiai piliečiai, sudėjote prieš 35 metus augščiausių aukų ir antratiek sudėjote per II-ji Pasaulinį Karą, pelnytai iškėlė šį kraštą augščiau visų kitų valstybių pasaulyje, tuo pačiu suteikiant JAV istorinį mandatą vairuoti žmonijos viltims atsiekti naujos teisingos tarptautinės santvarkos, nuo kurios pareis išlaisvinimas ir Lietuvos. Nėra visame pasaulyje lietuvio, kuris nesidžiaugtų ir nereikštų nuosirdžiausios padėkos JAV ir šio krašto vyriausybei už konsekventišką tolesnį pripažinimą Lietuvos nepriklausomybės. Tai konkretus pavyzdys visoms kitoms valstybėms ir kitų kraštų vyriausybėms, kaip turi būti respektuojama mažos tautos teisė į laisvę. Mums gi, t. y. lietuviams tremtiniams, likimo išblaškytiems po pasaulį, suminėta JAV laikysena Lietuvos klausimu priduoja jėgų siekti vis didesnio Lietuvos padėties sustiprinimo tarptautinės teisės plotmėje, kaip vieno iš konstruktyviškų etapų į realų Lietuvos išlaisvinimą.

Kalbamas tikslas reikalauja atgailinimo, nors tuo tarpu kad ir tik užsienyje, veikimo Lietuvos Vyriausybės, kuri, kaip jau sakiau, teisiniai tebeegzistuoja. Kiekvienam ir ne teisininkui yra suprantama, jog būtų per daug teoretinių dalykas kalbėti apie valstybės tęstinumą, jei neturėtume savos Krašto Vyriausybės. Išrūpinimas kitų valstybių pripažinimo tai, kurią 1941 pastatė pati lietuvių tauta, netik palengvintų restauravimą Lietuvos Pasiuntinių, ku-

rios buvo suspenduotos karo metu, bet ir labai sustiprintų padėtį tų, kurios iki šiol yra išlikusios, imtinai sustiprinimą padėties Lietuvos Dipl. šefo. Tai būtų tikrai pažymėtinas mūsų diplomatijos ir mūsų visų politikos veiksmų laimėjimas.

Tačiau, kad tokio laimėjimo atsiekus, yra reikalinga, kad būtume vieningi ir kad tariamieji mūsų politikos veiksniai neekvotų savo energijos ir laiko rietenoms dėl kažkokių tai prasimantų kompetencijų, partinių srovių tarp grupių ir hegemonijų politinėje veikloje. Ant kiek šie visi nesupratimai skaldo lietuvių visuomenę ir kaip žalingai jie atsiliepia į Lietuvos laisvinimo sėkmumą. Jums yra žinoma ir be mano paaiškinimų. Todėl esamų negerovių čia neišvardysiu, kad neaptemdinus šio mūsų broliško susikauptimo ties JAV ir mūsų pačių aukomis, sudėtomis kovoje už kilnius demokratijos ir tautų laisvės idealus.

Savo kalbą baigsiu be jokių skambių deklamacijų, bet tik paprastu apeliavimu į Jus, kaip suminėtos kovos buv. aktyvius dalyvius, taigi mano kovos draugus, o per jus į plačiąją lietuviškąją visuomenę ir į pačius mūsų politikos veiksmus:

Akivaizdoje nebesuskaitomų aukų ir kančių, kurių lietuvių tauta iki šiol jau yra sudėjusi kovoje už Lietuvos nepriklausomybę ir iškentėjusi nuo žiauriausių priešų, lietuvi, kas tu bebūtom: ar pilnateisis šio didelio ir galingo krašto pilietis, ar tik paprastas tremtinis, radęs čia jautrių širdžių tavo prieglaudai, susimąstyk, kokioje padėtyje dabar randasi Lietuvos gelbėjimo reikalas! Jis tau rūpi nemažiau, kaip tiems, kurie kalba tavo vardu. Giliai apsigalvok, ar tas kelias, kuriuo jie tave veda, tikrai veda prie tikslo, ir ar jis kartais neveda tik į dar didesnes tarpusavio negeroves? Jų jau turime iki kaklo ir jomis jau plačiai mirga lietuvių spaudos pus-

lapiai sovietiškojo Lietuvos okupanto pasiteisinimui. Jei tu tą visą supranti, tai tu turi pasakyti sau ir kiekvienam kitam savo tautiečiui, jog tokios padėties toliau nebegalima toleruoti ir kad, kol dar nepervėlu, turi būti surastos priemonės ir metodas esamas negeroves pašalinti ir visus mūsų veiksmus esminiai apjungti Lietuvos gelbėjimo darbe. Už tos padėties atitaisymą tu, lietuvi, esi nemažiau atsakingas prieš kenčiančiąją lietuvių tautą ir prieš Lietuvos istoriją, kaip patys suminėtieji veiksniai, kas jie bebūtų ir kokių bebūtų pridare klaidų.

Kad nelikčiau jums, mieli kovos draugai, skolingas iniciatyva, šiuo patiekiau jums konkretų projektą, kaip, mano manymu, suminėtosios negerovės tarp mūsų politikos veiksmų galėtų būti nugalėtos ir tie veiksniai suvesti į darnų ir vieningą darbą. Prašau su juo susipažinti, jį pergalvoti, arba išrasti ką geresnio ir pertiekti plačiau lietuvių visuomenei, kad ji pasijieškotų priemonių pakviesti minėtus veiksmus prie tvarkos ir į politinį blaivumą.

Ši mano iniciatyva yra ne kas kita, kaip tąsa tos, kurios man, drauge su keliais kitais pirmaisiais Lietuvos kariuomenės savanoriais, jau kartą buvo tekę imtis, siekiant sudarymo Tautos Vienybės Vyriausybės 1918 metais, ir kurios iš naujo teko griebtis 1940 metais, siekiant suburti ryžtingesnius lietuvių tautos elementus po bendra Lietuvių Aktyvistų Fronto vėliava pakartotinam Lietuvos nepriklausomybės atkūrimui 23 birželio herojinio pasiūkavimo keliu.

Tai ne mano, bet 1-jo Lietuvos kariuomenės savanorio pasiūlymas!

Jis padarytas "Vardan tos Lietuvos", kaip pasakyta Kudirkos himne.

Tat ir kviečiu jus jį, irgi "Vardan tos Lietuvos", pertiekti į širdį ir į protą, tų, nuo kurių pareis jo apsvarstymas ir išsprendimas!...

VARDAN TOS LIETUVOS ...

1-jo Lietuvos Kariuomenės Kūrėjo Savanorio Gn. Št. Pulk. Kazio Škirpos pasiūlymas

A. Politikos vykdomojo organo reikalas:

Lietuvos laisvinimo veikla, vykdomoji užsienyje, yra grynai politiniai-diplomatinio pobūdžio, kurioje nustatyti kompetencijų ribas tarp Lietuvos Įgal. Ministerių Kolegijos ir Vliko, kaip lietuvių visuomenės politinio organo, yra neįmanoma ne tik teisiniai, bet ir praktiškai.

Iš to seka, jog pati suminėtos veik-

los natūra reikalauja esminio visų mūsų politikos veiksmų apjungimo darbe, kurio sėkmingumu yra suinteresuoti ne vien suminėtieji veiksniai, bet ir kiekvienas lietuvis patriotas.

Atsižvelgiant į tai,

1) kad 7 metų Vliko Vykd. Tarybos praktika konkrečiai parodė, jog Vykd. Taryba nepateisino vilčių, kokių į ją

buvo dedama, kai ji buvo sudaryta, ir kad, vieton apjungimo mūsų politikos veiksmų, savo nepagrįstomis pretenzijomis į valdžios funkcijas ir pridarytomis stambiomis klaidomis, ji tik išugdė gilių nesupratimų tarp tų veiksmų;

2) kad tariamos Vliko pirmininko ir diplomatijos šefo konferencijos, kaip palijatyvas padėčiai gelbėti, problemos irgi netik neišsprendžia, bet daro įspūdžio lyg susitinka kažkokios priešiškos pusės ir kas kartą tuo tik viešai pademonstruoja negeroves santykiuose tarp mūsų politikos veiksmų, ir

3) kad visa tai vis daugiau pakerta tų veiksmų autoritetą lietuvių visuomenės akyse, ją skaldo, teikia argumentų priešiška propagandai ir kompromituoja patį Lietuvos valstybingumą prieš kitas tautas bei tarptautiniame forume.

Tenka padaryti išvadą, jog tokia padėtis toliau nebegali būti toleruojama ir kad turi būti surastas kelias ir metodas esminiam visų mūsų politikos veiksmų apjungimui Tėvynės Lietuvos laisvinimo darbe, už kurio sėkmingumą visi esame lygiai atsakingi prieš lietuvių tautą ir Lietuvos istoriją.

Kol neįmanoma atkurti užsienyje veikimą Lietuvos Vyriausybės, kuri efektingai manifestuotų Lietuvos valstybingumą ir perimtų jos nepriklausomybės gynimą santykiuose su kitomis valstybėmis bei tarptautiniame forume, minėtus uždavinius galėtų laikinai atlikti Lietuvos Politinė ir Diplomatinė Misija, sudaryta visų mūsų politikos veiksmų susitarimu ant pagrindo Lietuvos Vyriausybės suteikto p. St. Lozoraičiui paskyrimo eiti užsienyje Lietuvos diplomatijos šefo pareigas, paskyrimo, kuris patį savaime turi Polit. ir Dipl. Misijos aspektus tarptautinės teisės požiūriu ir yra kitų kraštų vyriausybų akceptuotas.

Lietuvos diplomatijos šefui p. St. Lozoraičiui ipso jure vadovaujant, Liet. Pol. ir Diplomatinė Misija susidėtų iš atstovų nuo Vliko ir Laik. Lietuvos Vyriausybės, už kurios patstatymą lietuvių tauta per savo 1941 m. birželio 23 dienos sukilimą sudėjo kraujo aukų.

Kad suteiktus galimybes pagrindinėms lietuvių politinėms srovėms aktyviai dalyvauti Liet. Pol. ir Dipl. Misijos darbuose, jos nariai parenkami taip, kad kiekviena tų srovių turėtų atstovą, nepereinamai nuo to, ar jis būtų nuo Vliko ar nuo Laik. Lietuvos Vyriausybės.

Laikantis Vliko plenumo patvirtintų Lietuvos laisvinimo politikos gai-

rių ir veikdama glaudžiam kontaktė su Vliko prezidiumu, Liet. Pol. ir Dipl. Misija:

1) sistematingai orietuojasi tarptautinės padėties evoliucionavime ir įvykiuose, kurie tiesioginiai ar netiesioginiai palieštų Lietuvos padėtį;

2) informuojasi visais įmanomais būdais apie padėtį Lietuvoje po sovietų okupaciją;

3) numato kokių imtis žygių ar daryti demaršų galimai efektingesniai Lietuvos nepriklausomybės reikalo ir jos interesų apgynimui užsienyje;

4) suprojektuoja memorandumus, dipl. notų tekstus ir kitus raštus, susijusius su Lietuvos laisvinimo politika;

5) sprendžia, kada ir per kokius kanalus vykdyti žygius ir kieno parašais teikti raštus kitų valstybių vyriausybėms ir tarptautinėms institucijoms: ar Vliko, ar Laik. Lietuvos Vyriausybės, pademonstruojant jos buvimą, ar vien tik Misijos vardu ir per diskretiškus diplomatinis kanalus;

6) zonduoja Lietuvos laisvinimo propagandą ir prižiūri jos vykdymą;

7) deda pastangų atkurti Lietuvos dipl. postus, kur jie karo metu buvo atitinkamų svetimų vyriausybų suspenduoti ir steigia naujus, kur tokie postai būtų reikalingi, ir

8) planingai zonduoja ir ruošia dirvą gavimui kitų kraštų, svarbiausia didžiųjų valstybių pripažinimą Laik. Lietuvos Vyriausybei, patobulinus jos personalinę sudėtį atitinkamai susitarimui tarp pagrindinių politinių srovių ir pačios tos Vyriausybės.

Jei diplomatijos šefas negalėtų tuo ar kitu klausimu pritarti Misijos narių daugumos nusistatymui ir tarp jų kiltų pažiūrų skirtumas, jis išsprendžiamas prisilaikant sekančios procedūros:

a) užprotokolavus konflikto faktą ir abiejų pusių motyvus, dipl. šefas atiklausia motyvuotos nuomonės Lietuvos Pasiuntinių ir Įgal. Ministrų;

b) su gautais atsakymais supažindinami Misijos nariai, kad galėtų reikalą dar kartą pergaltoti;

c) jei, nežiūrint to, Misijos narių dauguma lieka prie savo pirmąkščio nusistatymo ir dipl. šefas jam ir toliau neranda galima pritarti, tai klausimas patiekiamas spręsti Vliko plenumui, dalyvaujant Laik. Vyriausybės ir visų kitų buv. Lietuvos Ministrų Kabineto nariams. Šiame išimtiname atsitikime jie naudojami sprendžiamuoju balsu lygiai su Vliko nariais;

d) punkte c) nurodyto valstybiniai ir visuomeniniai autoritetingo plenumo priimtas balsų dauguma sprendimas yra skaitomas privalomos galios, ir Lt. Pol. ir Dipl. Misija turi juo vadovautis savo praktiškoje veikloje.

Liet. Pol. ir Dipl. Misijai susidarius, Vliko Vykd. Taryba paleidžiama.

Atsiekus restauravimo Lietuvos Vyriausybės veikimo, Liet. Pol. ir Dipl. Misijos funkcijos automatiškai pereina naujam Lietuvos Užs. Rkl. Ministeriui, jei ta Vyriausybė nenuspręs palikti Misiją ir toliau veikti, vadovaujant jai pačiam Užs. Reikalų Ministeriui, kol Lietuva bus išlaisvinta iš sovietų okupacijos.

B. VLIKo reorganizacijos klausimu:

Atsižvelgiant į tai,

1) kad aplinkybės, kuriomis Vlikas buvo sudarytas Lietuvoje prieš 10 metų, yra visiškai pasikeitusios, imtinai pasikeitimą Lietuvos okupantų;

2) kad kairiosios grupės, turėjusios realios reikšmės anti-nacinėje rezistencijoje ir todėl priimtose į Vliko sąstatą, po karo tos reikšmės neteko ir teegzistuoja tik ant popierio, arba nebeegzistuoja iš viso;

3) kad p. 2 suminėtu grupių tolesnis dalyvavimas Vlike pasidarė nebe-natūralus ir kad jų atstovai toje politinio vadovavimo organizacijoje faktinai virto tik žaislais tarp partijų dėl tariamo "svorio" Vlike, taigi objektais partinių konsachtų, kurie pakerta Vliko rimtumą, diskredituoja jį visuomenės akyse ir jį nustūmė į chroniškus vidaus negalavimus, galinčius sunkiu momentu privesti jį prie tikro subirėjimo arba bejėgiškumo priimti svarbius sprendimus;

4) kad krašte po bolševistine prispauda išsivystė visai naujas lietuvių pasipriešinimo pagrindis, susiformavęs absoliutinės tautinės vienybės pagrindais ir veikias vietos sunkiausiomis sąlygomis, ir kad todėl būtų politė nesąmonė jį dirbtiniu būdu tempti ant senų korpalių ir tuo jį skaldyti, ir

5) kad Vlikas, kaip atstovaujans ir vadovaujans bendroms mūsų tautos aspiracijoms, turi realiausio intereso, kad mūsų broliai ir sesės pavergtoje tėvynėje ir jos laisvės kovotojai po žiauriausia sovietų okupacija laikytųsi kuo didžiausios vienybės ir tautinio susidrausminimo;

Iš kitos vėl pusės atsižvelgiant į tai,

a) kad Vlikui tenka vystyti savo veiklą užsienyje, kur galioja kiti veikimo metodai ir kitų tautų papročiai, (Nukelta į 243 psl.)

ORGANIZACIJA—GINKLUOTŲ PAJĖGŲ ŠARVAS

GENERALINIO ŠTABO AUGIMAS

“Prūsų, generalinis štabas gimė kaip planavimo agentūra. Vargu ar galima būtų sakyti, kad tuo pačiu metu gimė ir štabo viršininkas; galima tarti, kad jis išaugo: viena prasme — kaip pripuolamas padarinys, kita prasme — gal kaip neišvengiamas rezultatas. Atrodo, jog Massenbachas, tardamasis esąs vieno vaiko tėvas, pats nežinodamas pagimdė dvynius, kurių vienas, tuoj po gimimo atskirtas, ėjo atskiru keliu į subrendimą.”

Žmogus, kuriam pavesta planuoti operacijas, paprastai tampa vyriausiu vado patarėju karo metu. Tas tuo labiau įvyksta ten, kur vadas yra silpnas ar tik titularinis. Tuo būdu, atsitiktinai ar ne, bet natūraliai planavimo funkcija, kuri pradžioje buvo aiškiai atskirta nuo vadovavimo, galiausiai susijungė su vadovybe. Kitais žodžiais, vyriausias planuotojas pasidarė vado, ne-gaudamas vado titulo.

ANTROJI VADOVAVIMO LINIJA

Tuo būdu atsiradusio štabo viršininko pareigos buvo: patarti, planuoti ir padėti vadovauti. Jis pasidarė vado alter ego. Karo kabinetas ar karo taryba, kuri buvo atsakinga už taktinių vadų skyrimą, pradėjo skirti jiems patarėjus iš generalinio štabo karininkų. Tuo generalinio štabo įtaka įsitvirtino antrajame vadovavimo lygyje ir planuotojai išskverbė į vadovybę. Atsirado antroji vadovavimo linija, ryškiausiai pasirodžiusi Pirmojo Pasaulinio Karo metu. Tuo vado atsakomybė, prieš visus karinės organizacijos dėsnius buvo lyg ir padalinta. Kai kurie kariniai rašytojai pradėjo reikšti keistą nuomonę, kad štabas ir generalinis štabas yra svarbesnis už vadovybę.

MOLTKĖS INAŠAS

Tie, kurie žino tik modernią generalinio štabo sąvoką, gal sunkiau supras, kad 19 amž. pradžioje gen. štabas neturėjo tos aureolės, kurią jis turi dabar. Kelias į tą garbę buvo lėtas ir sunkus. Generalinis štabas įgijo tą aureolę ne dėl to, kad jis buvo vienintelis planuotojas, bet dėka savo įtakos į vadovavimą, taigi dėka savo (štabo) viršininko iškilimo. Ryškus žingsnis į tą iškilimą įvyko 1821 m., kai paskirtas gen. štabo viršininku Muefflingas gavo

teisę kreiptis į karalių tiesioginiai, bet ne per karo ministerį.

Moltkė buvo paskirtas generalinio štabo viršininku 1857 m. Danijos, Austrijos ir Prancūzijos kampanijoje jis iškėlė štabo viršininko reikšmę. Bet kas buvo Moltkės padaryta, buvo padaryta ne todėl, kad štabo viršininko pozicija davė jam progos. Ne užimama vieta pagimdė vyrą, bet vyras sukūrė užimamą vietą. Moltkė sukūrė gen. štabo viršininką tokį, koks jis dar ir šiandien yra suprantamas. Prūsų-Prancūzų kare Moltkė vadovavo kaip vadas, būdamas gen. štabo viršininku, todėl ši kampanija daugiau įrodo Moltkės, bet ne štabo viršininko vertę.

Jei generalinis štabas yra planavimo agentūra, o jo viršininkas yra vado vykdytojas ir jo alter ego, tai nėra reikalo, kad štabo viršininkas būtų kartu ir generalinio štabo galva, ir yra daug priežasčių, kad jis neturėtų juo būti.

HINDENBURGAS IR LUDENDORFAS

Kai Hindenburgas buvo pakviestas vyriausio vadovybėn, paprotys padarė jį generalinio štabo viršininku. Kad Ludendorffas galėtų jam padėti, buvo sukurta nauja vieta su atgaivintu senu titulu—generalkvartiermeister. Ludendorffas nebuvo Hindenburgo alter ego. Jie buvo labai skirtingi ir vienas kitą papildė, abu kartu sudarydami vienašalį ego. Nė vienas iš jų nebuvo panašus į senąjį Moltkę, bet abu kartu sudarė Moltkės repliką. Tai yra asmenybių fenomenas, bet ne organizacinis kūrinys.

Po I Pasaulinio Karo vokiečių karinė doktrina tiek pažengė, kad taktinės vadovybės štabo viršininkas jau tapo ne vien tik savo alter ego, jo artimiausiu patarėju, jo valios vykdytoju, jis tapo jam lygus, pasirengęs su juo net rungtyniauti. Bet taip buvo tik vokiečių kariuomenėje, iki Seecktas ją pertvarkęs atstatė vieno vado atsakomybę, apribodamas štabų viršininkus tik kaip patarėjus.

ORGANIZACIJA TOTALINIAM KARUI

Buvusių dviejų pasaulinių karų tarpe išaugo du faktoriai, kurie sujudino visą karinę organizaciją.

Vienas—dingo skirtumas tarp sausumos ir jūrų paskirties ir tuo pačiu oro pajėgų, antras — karas pareikalavo ne dalies, bet visų tautos resursų.

“Paprastai iš karo daugiausia pasimoko jį pralaimėjęs, taigi ir naujasis karinis išsivystymas kilo Vokietijoje prieš pat II pasaulinį karą.”

Perimdamas ginkluotų pajėgų vadovybę 1938 m. Hitleris nepasitenkino, kaip kitų valstybių galvos tuo metu, leisdamas atskiroms ginklo tarnyboms — armijai, laivynui ir oro pajėgoms koordinuoti pačioms savo veiksmus. Jis įsteigė agentūrą, per kurią galėtų pats tarnybas koordinuoti. Taip gimė Oberkomando der Wehrmacht. Joje buvo šaka koordinuoti karinį tiekimą ir kita šaka — mobilizuoti ir vadovauti ekonomėn karo pastangom, agentūra psichologinei karybai ir kariniam tyrinėjimams, visų ginkluotųjų pajėgų generalinis štabas su uždaviniu strategiškai derinti armiją, laivyną ir oro jėgas. Tuo būdu vadas įgavo galios vykdyti visų karinių pastangų derinimą. Tai reiškė skirtumą tarp dvejojimo ir pasiryžimo, tarp bendradarbiavimo ir organizacijos. “Tai didžiausia uždokumentuota pažanga karinėje organizacijoje. Niekingas jos autoriaus charakteris neturėtų trukdyti mokyti iš jo veiksmų, ką mes galime ir privalome.”

Kitai patavo Anglijoje, kur vyravo nuomonė, kad valdžios koordinuojančios agentūros nėra veiksmingos nė skėmingos; vietoj bandymo koordinuoti geriau leisti agentūroms pačioms koordinuotis. Tas davė progos susikurti tam tikrai mišrai nei, viena ant kitos sukrautų su abejotina atsakomybe valdžios komisijų, tarybų, komitetų. Gavosi organizacinis sąmyšis. Nors, reikia pasakyti, britai iš jo išgavo, ką galėjo geriausio. “Aišku, britų patyrimas nėra pamoka apie veiksmingą organizaciją totaliniam karui.” Z. R.

LIEUVOS LAISVĖS ATGAVIMO VILTIS

K A R Y S

PRIVALO BŪTI VISŲ REMIAMAS.

VIENAS IŠ MIRTIES KATILO . . .

LIETUVIO LEITANTO, DALYVAVUSIO ŽŪTBŪTINĖSE KOVOSE SU RAUDONUOJU SLIBINU, ATSIMINIMAI

(Tęsinys iš nr. 11)

Išvykstame į Rygą

Nežinau, iš kur papildyta, bet pagrindą sudarė sveikstančiųjų kuopoje esą sveikieji vyrai. Ir taip 1944. 10. 9 vienamė seniau buvusiam teatre sveikstančiųjų kuopos vadas bei vokiečių vadovybė šauniai išleido suorganizuotą 100 vyrų dalinį. Tikslas: Rygos uosto apsauga. Pamenu dalį karininkų, išvykusių su daliniu:

Kpt. Slevas, kpt. Murkovičius, kpt. Langė, j. ltn. Langvelis, j. ltn. Galdanauškas, j. ltn. Babarskas.

Kol atvykome į Dancigą, pravažiuoti sausuma iki Rygos jau nebebuvo galima. Tolimesnio išakymo bei laivo teko laukti visą savaitę. Evakuojamais estais bei latviais. O mes laukiame laivo į ten... Mūsų nuotaikos buvo lengvai suprantamos ir nepavydėtinos. Pro langus matėsi gal keli tūkstančiai, tik ką iš laivo išsodintų belaisvių. Gal juos ir tesaugojo tik tos stiprios elektros lempos ant stulpų, kurie supo šalia miesto esantį lauką. Jie nakčiai susikūrė mažas ugnies. Šildėsi ir taip pat laukė.

Ir nutaikyk tu man taip iš Dresdeno pavėluotai išvykti! Jei pora dienų anksčiau, daugelio vyrų į vadų keliai būtų išsiskyre. Jau išvykstant iš Dresdeno, prisiminęs naujai suorganizuoto 10 Bn. įvykius prie Ilmeno 1943 m. kovo mėn. nusprendžiau, kad tiek vyrų Rygos nedavaišuos. Juk turėjom važiuoti per Žemaitiją. O ten daugelio gimtoji žemė ir per 2 mėnesius, būnant svetur, taip pasiilgta. Tada, daugelio nuovadijų policininkai, nebesusilaikė nepakeitę traukinių švenčionėliuose. Kai traukinys pravažiavo švenčionėlius, vagonuose ap rangos, ginklų ir čemodanų buvo likę daug be savininkų. Tada daugelis dar nebuvo kojos iškėlęs iš savos žemės. O dabar... tos pačios žemės vaikai, argi galėjo pravažiuoti pažįstamus laukus į nežinią, palikdami ten daug savo ir net dalį pačio savęs? Nebūčiau garantavęs tada ir pats už save. Gal, prie pirmos progos, būčiau ir aš, išlipęs iš ešalono, pabučiavęs pasiilgtą Tėvynės žemę ir kaip tu, Dieve, duosi. Tuo labiau, kad tada atminty atgijo tokie postulatiškai teisingi K. Inčiuros žodžiai:

Niekur neišeisi, niekur iš laukų tu,
Kur dangus toks melsvas,

kaip melsvi linai.

Nors svetur ir auksu grįsti miestai
būtų,
Be tėvynės dūmų trokši tu tenai.

Nežinau, ar daug kas tą patį padarytų šiandien. Mat, laiko dantys aštrūs...

Pagaliau, kelionei jau tik į Liepoją, gavome vietos 8000 ton. laive "Lapland" ir, kovos apystovose, išplaukėme. Gal ties Klaipėda pasirodė lėktuvai, teko keistai jaustis, kai nuo laivo šaudė priešlėktuvinė artilerija, bet nei jie mūsų laivo, nei mūsų priešl. jų, rodos, nekludė. Kai vėlai vakare pasiekėme Liepoją, dalis kareivių išlipo ir susirikiavo krantinėje — oro pavojus. Bombardavo netolima karo uostą. Laive teko nakvoti gana nepavydėtinoje nuotakoje.

Laivą palikome anksti rytą. Nužygiavome už miesto gana į rudeniskai dvelkiančius ties karo uostu pušynėly esančius standartinius vokiškos statybos namukus. Tai paminiū tik dėl to, kad ten, vienoje kareivinėse apsistojusius, teko sutikti keleta iš Panevėžio gaisrininkų komandos evakuojamų gaisrininkų.

Ar todėl, kad mūsų atvykimas buvo pripuolamas ir nelauktas, ar todėl, kad mes buvome lyg atliekami, — jokių susisiektimo priemonių mums niekas nedavė. Sužinojome, kad mūsų žygis galutinis tikslas — Pavilosta, keliasdešimt kilometrų į šiaurę. Kadangi artimiausia šiaur. gelež. stotis buvo už Grobino miesto, žygiavome į ten. Naktį gavome traukinį ir išvykome į Pavilostą. Čia kareiviai susitalpino vargingai nakvynei vienoje mokykloje, o mes susiradome jau tuščią išsievokavusio latvio butą. Ir čia teko padaryti panašų nusikaltimą, kaip tada kareivis padarė su ana žąsimi. Bet šį nusikaltimą padariau jau pats. Buvęs rūpestingas namų šeimininkas, matyt, jausdamas artėjantį badmetį, prisidžiovino maišą duonos, bet jis evakuodamasis nebesiėmė. Mums su j. ltn. Lengveliu ji buvo, kad ir labai perdžiuvusi, labai skani. Pasirūpinau išvykstant ir portfelin keliolika riekių įsipakuoti. Po trumpo laiko pozicijose labai praverė. Ant sąžinės dėl tos vagystės jokio sunkumo nejučiu.

Tebus tai brolio latvio kaip mažas atlyginimas man, kad aš jo tėvynės pajūrį saugojau. Vistiek ta duona jam jau, matyt, buvo atliekama, jei paliko. Mums vis tenka "braliams" neatitarnaujamai kare patalkininkauti.

Vėl pas savus

Sekantį pusdienį, lyg dėl to paties atliekamumo, pakasinėjau su keliolika kareivių apkasus netolimame žvejų uoste. Pradėjo skirstyti į tuos nelaimingus lietuviškus batalionus. Jie ilgai ir tolimą kelią traukėsi; vienas pasakojo, 18 dienų neturėjo progos numauti batų pilsui. Ties Biržais jiems kelias į Tėvynę buvo užkirstas ir juos nukreipė tiesiog į vakarus. Iš kokio tai vieno bataliono kareiviukas, nusi-vylęs ir nuvargintas įtempto žygio, kai sužinojo, kad į namus kelias užkirstas, nusiavė koją ir, pasirėmęs ant šautuvo, paleido sau šūvį į pasmakrę.

Gauti savo batalionui žmonių ir vadų atvyko pats Bn. V. pareigas einantis ltn. Puodžiūnas. Mačiau, kaip jis apsidžiaugė sutikęs vėl mane, kaip buvusį jo kuopoje prie Ilmeno. Temstant išvykome į batalionus jų užimamiems ruožams pasirošti. 256 Bn. ryšių karininkas patiekė sunkvežimį daiktams, o karininkams dar ir lengvą mašiną. Benzino taupymo sumetimais ją veik visą laiką tempė sunkvežimis. Tai padarė lyg žinodamas, jog mes atsigabename ir gausiai asmeninių daiktų.

Pamenu, vykstant iš Dresdeno kalbėjomės, kad vokiečiai, matydami gal daugiau vadus, vykstančius į Rytus naujomis uniformomis apsirengusius bei apsichemodanusius, juokėsi ir palaikė mus per "žaliūkus", taip apsidaktinusius išvykimiui. Buvo galima pirkti — pirkome. Juk gražiame Dresdeno mieste prabuvome daugiau 2 mėnesių. Nekuklu girtis, bet, prisimindamas žygį į Varėnos paligoną 1941 m., instinktyviai ir ši kartą neapsisunkinau.

Į kuriuos batalionus buvo paskirti kiti karininkai, — tiksliai nežinau. Šiame rašinyje linkęs apsiriboti tik prie 256 Bn. Ar kai kieno sąmoningai patvarkyta, ar dėl padėties kėblumo bei ryšio palaikymo sunkumo, bendradarbiavimo nebuvo jokio ir net nežinau jų turėtų kovos ruožų. Kaip angščiau minė-

jau, 13 Bn. turėjo sunkių kovų, o 5 Bn. buvo apkaltintas už ėmimą kysių iš norinčių pabėgti į Švediją, ar už kitokias "piktadarybes." Jis buvo nuimtas nuo pozicijų, nuginkluotas ir internuotas. Buvo kalbama ir apie įvykdytus sušaudymus, bet tiksliau nieko negaliu paminėti. Ir mano kuopa buvo išsidriekusi jūros krante bunkeriuose, bet nė panašių patvarkymų, nė perspėjimų mums nebuvo duota.

Ziemupėje

Tai mažas valsčiaus miestelis bei pajūrio muitinės punktas, 30 km. į šiaurę nuo Liepojos. Jo apylinkėse, pas gyventojus po kelis žmones išsibarstę, apsigyvenome ir apie 2 savaites vykdėme kovas su šaudymo pratimus. Primityvios šaudymams sąlygos bei kareivių palaikymas buvo išdava, kad rodas taikinį kareivis buvo per koją persautas ir, girdėjau, išvežtas lyg į Karaliaučių.

Gauname ruožus pajūry su kai kur jau esančiais provizoriniais bunkeriais. Kitur reikėjo patiems iširengti. Ltn. Plevokas savo kuopai turėjo iširengti bunkerius kairiame bataliono baro sparne. Ten jau kuris laikas darbavosi olandų darbo komanda, bet ji buvo įrengusi tik didelį bunkerį, matomai, vadovietei. Kitus bunkerius reikėjo, perkeliant arčiau prie kranto, patiems pasistatyti. Iškastos duobės viršų apdėjus rąstais, šiaudais bei smėliu ir ten įrengus neribotam laikui gyventi, gyvenimo sąlygos buvo kareiviams daugiau negu žiaurios. Kūrenantis viduje pečiukui ir tirpsiant viršų sniegui, viršutinėj lovoj gulinčiam ypač, poilsis buvo nepavydėtinas. Stebėjimas jūros ir patruliavimo naktį iki kaimyninio bunkerio buvo kuopų uždaviniai. Maistą vežėjas atveždavo iš kuopos virtuvės į bunkerius bakais vieną kartą dienoje; visa kita tekdavo pasigaminti patiems ant bunkeriuose turimų pečiukų. Skurdus maistas, skurdį apranga ir tik keliolika cigarečių kelioms dienoms. O paskutinis aprūpinimo kelias buvo blogiausias. Menu ltn. Plevoko pareiškimą ryšių karininkui vieno tarnybinio karininkų susirinkimo metu. Kai ryšių karininkas pareiškė nepasitenkinimo bei priekaištų, kad kuopos uždavinius nepakankamai gerai vykdo dėl vadų apsilėidimo, ltn. Plevokas atsakė jam, kad mes negalime širdimi įsakyti, nes kareiviai turėtų pagrindo nevykdyti. Jie būtiniausio minimumo sau negauna. Tik reikalavimus. Nemažoniai vokiškam vadui teko nurimti.

Ir tikrai, kareiviai net padoraus apslavimo neturėjo; suplyšusius guminius batus kai kuriems teko patiems virvute susiraišioti, kad nepalikėtų visai basi. Dažnas Liepojos bombardavimas, drebinant už 30 km. esančius namus bei bunkerius, matant krentančius kliudytus lėktuvus ir virš jūros iššokančius pašautus raudonus lakūnus, kai visiems buvo žinoma, kad esame 6 raudonųjų divizijų apsupti—mūsų jausmas daug kam gali būti lengvai pamenamas ar suprantamas. Sakė, jiems daug maloniau buvo stebėti jūrą ir, patruluoti naktį, sekti pajūri, ar nepastebės išplauto gerais batais apsiavusio lakūno. Malonumas buvo išgirsti, kad ir kvailiausia gauda. Kaip kad ir šita: Goeringo tankų divizijos iš Rytprusių, o šios apsuptos 2 divizijos pradės išsiveržimą tikslu susitikti Minske. Bus naujas ginklas ir mūsų buvimas čia nėra beviltis bei nereikalingas. Bus gerai. Ir ta intencija pavaišinau 7 bunkerio kovotojus 3 turėtom sondermischung cigarettēm.

Abejoju, ar tai buvo pakutinė

1944 metais prieš Kalėdas atvyko karininkų papildymas iš Dresdeno: j. ltn. Pauliukonis, j. ltn. Uogintas ir ats. j. ltn. Vasilevas-Soteras, spėju, iš paskutinės aspirantų laidos. Atvyko ir gyd. Zinkevičius. Neužilgo buvo gautas tekstas dar vienai tragikomedijai—priesaikai. Jis buvo leista savo bataliono štabo karininkams "sušvelninti". Priesaika buvo prie ryšių karininko buto-štabo įvykdyta. Vargiai galėčiau prisiminti tikslų skaičių visų tų priesaikų. Blogiausia, kai ta pati sąžinė apsunkinama keliomis, vienai kitai prieštaraujantiomis, priesaikomis. Tai tragiškoji priesaikų pusė. Jei ji buvo paskutinioji priesaika, tai ji turėjo ir komiškąją pusę: po priesaikos, giedant Lietuvos Himną, ryšių karininkas su padėjėju teikėsi partišku rankų pakėlimu teikti mūsų himnui pagarbą.

Gal lapkričio pabaigoje gaunu įsakymą vykti ar tik ne į Ventspilės ligoninę sveikatos patikrinti. Nei sirgau, nei niekam skundžiausi negalavimu, bet įsakymas—vykstu. Ten padaro mano galvos kaušo kelias rentgeno nuotraukas. Lyg ir pajutęs, kad čia geru dalyku kvepia, apsimečiau viena ausimi silpnai girdis ir turis sužalotą atminties galią. Sunku buvo sulaikyti juoką, kai dakaras, sakydamas skaičius, artėjo į mane. Bet per daug arti jo neprisleidau. Skaičių pakartoju, jau esant už kelių

žingsnių. Girdėjau iš toliau, bet bijojau susijuokti. Būtų buvę labai kvaila. Nei aš daktaro klausiau, nei jis man pasakė, kam tai visa. Grįžau ir taip priartėjo sausio mėnesio galas, Tiesa, vėliau sužinojau, kad armijos štabe buvo gautas iš OKW leidimas, pristatyti paleidimui kovoti nepajėgiančius karininkus. Ir gal dėka adjutanto ltn. Jančio aš buvau pristatytas tai laimingai staigmenai. Per 2 mėn. visa pamiršau ir iš to nieko nespėjau.

Kelas atgal.

Pagaliau, t. y. 1945 m. sausio 29 d. vakare telefono signalas kuopai, o kuopos vadas praneša man labai lakoniškai:

"Ryt 7 val atvyks tavęs paimti vežimas, važiuosi į Pavilostą pasiimti dokumentų. Būsi paleistas iš bataliono ir vyksi į Bavariją, į paleidžiamųjų stovyklą.

Tiksliausia išsireikšiu, jei paminėsiu, kad šio įsakymo buvau priglūstas.

Iš tikrųjų mano atleidimo dokumentai jau buvo batal. ryšių karininko štabe. Į Pavilostą turėjau vykti visiškai ne kariskai tarnybiniam reikalui. Tai randu reikalinga paminti todėl, kad paryškėtų, kaip sunku buvo iš ano katilo pasitraukti. Jau anksčiau matytas divizijos štabo pulkininkas Koel, gyvenantis evakuoto latvio namuose, matyt, buvo prašytas pargabenti į Vokietiją jų paliktus nelabai svarbius dalykus. Taip ir pradėjo mane išvykstantį apkrauti paketais iš pat pirmos vietos. Gal paketo viduje ir buvo tai, kas parašyta raštely, reikale parodyti multinėje, o įrašyta daugiausia buvo moteriško miegamojo rūbai. Kad ir kažin ką būtų įdavę išgabenti, būčiau ėmęs. Ten sužinojau, kur turiu pasiimti atleidimo dokumentus, ir jau ryt išvykti į Liepoją.

Gerai pamenu veidą ir žodžius ryšių karininko padėjėjo ltn. Komm. Kai ryšių karininką turėjo mane palikti vieną išklausti Wermachtsbericht'o, ltn. Komm manęs paklausė:

"Ar laimingas jauties, kad išvažiuoji iš čia?"

Atsakiau, kad ir džiaugiuosi ir gaila, kad turiu palikti daug vyrų ir karininkų.

"Jiems nieko negalėsi padėti."

Menu, išnaudodamas paskutinę galimybę, jis vedyboms buvo gavęs atostogų; gal vedė, bet katilas per tą laiką tebebuvo toks pat Kurlandkessel, ir vėl turėjo į ten grįžti.

Nuvykęs į Bn. štabą atsisveikinti, mačiau viršininkų ir draugų nekaltai pavydulingus veidus. Ir čia dar

kartą buvau priglūšintas ir tik dėl jų padariau nedovanotiną klaidą. Buvau pasiryžęs prašyti bataliono vardinio sąrašo, kad galėčiau kuo nors vėliau pasitarnauti. Bet kuo turėjau savo prašymą pagrįsti? Ir kokiose nuotaikose būčiau turėjęs juos ten palikti. Čia parašyti žodžiai būtų bespalviai. Daug kam bus ir be to suprantama...

Kai nuvykau atsisveikinti pas ltn. Plevoką, jis jau gulėjo. Atsisveikinant tamsoje, jis pasakė man paskutinius vėl glūšinančius žodžius:

“X, man visiškai tavęs negaila, kad tu išvažiuoji.”

Ką jis tuo pasakė, aš ilgai galvojau kelionėje ir po jos. Ir ką nedrąsiai spėjau, pasitvirtino su kapituliacija ten 1945 m. gegužės mėn. 10 d.

Kelionė į Liepoją bei laivu ir toliau (viso 12 dienų) — šalutinis ir tik mano asmens dalykas, nebeturintis sąryšio su šio straipsnelio paskirtimi.

Kodėl du kart gaila ir ką tenka pasakyti apie Švedus.

Ogi todėl, kad ir vokiečių laikraštis “Revue” 21 numery ir vėlesniuose, tik veik po 8 metų, rado reikalinga paskelbti tautai ir pasauliui apie likimą tu 2509 karių iš Kurlando, pabėgusių į Švediją ir atiduotų rusams. Tai 21 Nr. pradėto išsamaus straipsnio tęsinys, kuriuose sekančiuose numeriuose akivaizdaus liudininko, internuotų lagerio kapeliono Uff, Paul Blum. “Wehe dem Besiegten” antraštė visai tiksliai apibūdina straipsnio turinį ir likimą anų karių.

Į belaisvių maldavimo-prašymo telegramas Švedijos karaliui, popiežiui bei prez. Trumanui, kad sulaukytų jų atdavimą rusams, tik prez. Trumanas telegrama prašė Švedijos vyriausybę, kuo ilgiau belaisvių atdavimą vilkinti. Bet Švedijos užsienių reik. min. Unden (tokį anksčiau numatytą internuotų belaisvių atdavimą rusams, buvo pasirašęs užs. reik. minist. jo pirmtakas) jau telegrama atsakė:

“Draugiškumas didelio krašto mums reikšmingesnis, negu likimas 3000 svetimų kareivių” (Mano vert. M.)

Kaip augsčiau minėjau, keletoję “Revue” numerių ištisame straipsnyje įdomaus pasakojimo formoje daugiausia rašoma apie vokiečių nuotakas bei jų likimą. Bet 14-je eilučių skyrely parašyta šiek tiek ir apie pabaltiečius:

“Pabaltiečiams sąlygos buvo blogiausios, kurios jų laukė, atdavus juos rusams. Jie neseniai buvo gavę rusų pilietybę. Jų atdavimas ru-

sams reiškė jiems mirties sprendimą; jie bus skaitomi kaip krašto išdavikai ir atatinckamai bus laikomi. Tai jie savotiškai ir labiausiai tarpusavy pergyveno; lapkričio 30 d. prieš vidurnaktį jų buvo 30 nusižudusių. Dalis jų nusižudė šokdami pro langus, kiti atsiskyrė su gyvybe pasikardami”. (Mano vertimas. M.)

Tie nelaimingieji pabaltiečiai buvo lietuviai ir latviai. Apie buvimą Kurlandijoje ir estų—neteko girdėti. Latviai su pasididžiavimu džiaugėsi, kad jų į ten atvyksta vis daugiau iš Vokietijos ir kas tai esą jau apie 5 divizijos... Nemanau, kad pasakotojai turėjo supratimą apie divizijos dydį. Tai tik girdėtas gyventojų pasakojimas, pas kurį su palydovu lankydavau pasiklausyti radio žinių.

Apie švedus nieko gero negalėčiau parašyti. Ir tebeįvykstu tiek pat nuo ano laiko, kai sužinojau apie jų “kaimynišką” paslaugą. Jie naudojami turimu mūsų krašte plačiai vartojamų prekių monopoliu, pirkosi simpatijas bei neutralumą mūsų deponuotu auksu, iš to neutralumo darė žvintį biznį ir, pagaliau “didelio krašto draugiškumą” pirkosi kaimyninių kraštų karių gyvybėmis. Šį skyrelį noriu baigti lietuvių liaudies posakiu: “Nesijuok, jei šiandien kaimyno pirtis dega. Ryt gali degti tavo.” Nenorėčiau, kad ano kaimyno pirtis panašiai degtų, bet jei ji degs—nesijaudinsiu. Atatinckama dalis džiaugsmo ir skausmo skirta kiekvienam. Tik eilės tvarka kaitaliojama.

Pabaigai.

Nebeprisimenu, kur aš buvau radęs, “grįžusių namo” iš Švedijos Kurlandijoje kovojusių lietuvių. Ar tik tai nebus buvę patalpinta kuriam nors laikrašty iš “anapus.” Jų buvo 7 karininkai ir 2 kareiviai. Buvau užsirašęs jų pavardes, vardus bei gimimo datas. Bet buvau užsirašęs tokioje vietoje, kur per keletą metų galėjo išsitrinti ir taip vardų bei gimimo datų nebeišskaitau. Jie turėjo būti šie:

1. Mjr. Mikalajūnas (tai gal 5 ar 13 Bn. V. Gerai nebeišskaitoma.)

2. Kpt. Langė,

3. Gyd. Zinkevičius,

4. Ltn. Jančys,

5. J.ltn. Lengvelis,

6. Ltn. Plevokas Justas,

7. J. ltn. Vosylius Soteris,

8. Psk. Ingelevičius Vacys ir

9. Lyg tai gr. Dranaška Stasys, gim. 1921. 6. 15.

Apie kaikuriuos iš jų turiu kitu keliu gautų žinių, bet jų čia patiekti neišpuola.

Panašių straipsnių tremtinėje spaudoje, kurie primintų pareigas anų batalionų, kurių jie neįvykdė iki galo tik dėl to, kad krito, nepastebėjau. Apie tų trijų batalionų priešpaskutines gyvenimo dienas, tikrai, niekur nebuvo rašyta, nes čia gyvųjų liudininkų iš ten veik nėra. Nenorėčiau tik vienas būti iš ten kaip toks. Tie paskutinieji batalionai tekalba visų Rytuose buvusių vyrų vardu, kurie ten šalo, alko, šērė savo krauju parazitais bei savo kūnais lėtino iš Rytų slenkančią didesnę pabalsą nei maras. Paskutinieji daugiau atmenami ir primena pareigingumą visiems. Ir štai kodėl:

1. Ar ne aniems visiems iš tų trijų paskutiniųjų lietuviškų batalionų vyrams padėka, kad visiems kas tik norėjo, buvo galima peržengti sieną į Reichą,

2. Kad jie nesirūpino vien savim,

3. Kad buvo galima turėti savo laikraštį “Lietuviai” ir daug kitų galimybių, kurių gal ir nebūtų buvę įmanoma turėti

Jei mūsų tremtinių kompetetingi organai niekad nesiims kokių nors žygių jiems gelbėti—labai blogai. Jie, paėmus juos į nelaisvę Kurlandijoje, girdėjau, didelį atstumą buvo pėsti varomi gal iki Daugpilio ar kitos kokios stoties, žinoma, alkanai ir basi. Gal “tobuliau” nei vokiečiai, mačiau, juos varydavo. Kaip jie belaisvius gabena, pažįsta ir amerikiečiai iš Korėjos. Kaip ten bebūtų, tikėjime, visi jie dar nežuvo, tikisi, meldžiasi ir laukia. Jei nieko nebus daroma, lieka nemaloniai skambanti išvada: “Už Tėvynę kovoti—nedėkingas ir privatus biznis.” Šaukiu aš, gyvas, jų gal jau daugelio mirusiųjų lūpomis. Ir dabar! Dabar, kada rusai, sąryšy su Vokietijos suvienijimu, žada “magaryčioms” paleisti dar kelioolika ar keliasdešimt tūkstančių belaisvių. Man rūpi ir visiems lietuviams turėtų rūpėti:

1. Ar Vak. Vok. turi ir ar jai prieinami konfiskuoti Wermachto archyvai, kur turėtų būti anų batalionų karių sąrašai.

2. Ar jie skaitomi kaip saviškiai belaisviai.

3. Kas žinoma apie jų likimą. O štai dar kartą dalis ten buvusių viršininkų, draugų ir pavaldinių:

1. Mjr. Mikalajūnas,
2. Kpt. Langė,
3. Kpt. Puodžiūnas (pakeltas Kurlandijoje),

4. Kpt. Šlevas,

5. Kpt. Murkovičius,

6. Ltn. Jančys (pak. Kurl.).

(Nukelta į 234 psl.)

KORĖJOS KARAS

(Tęsinys iš 11 nr.)

VI. Korėjos karo eigos trumpa apžvalga, (žiūr. schemą Nr. 2 ir Nr. 3).

Korėjos karas prasidėjo, kada Š. Korėjos raudonoji armija, gerai paruošta ir gerai sovietų apginkluota, Kremliaus įsakymu 1950 m. birželio 25 d., neišprovokuota įsiveržė į P. Korėją, peržengdama 38 paralelę.

Pagal karo veiksmų vystymąsi, visą karą galima suskirstyti į šias 5 fazes:

1-ji fazė: Jėgos, kuri galėtų agresoriui rimčiau pasipriešinti, nebuvo. P. Korėjos pasienio ir policijos daliniai traukiasi tik žymėdami priešo slinkimo kryptį. Priešas turi pilną iniciatyvą ir pagal savo operacinį planą nesulaikomai veržiasi P. Korėjos gilumon. Liepos 7 d., t. y. 13 dienų praslinkus nuo karo pradžios, pirmieji JAV daliniai (nepilnas batal.), lėktuvais permeti iš Japonijos įgulų, susirėmė su raudonaisiais upės Hano lygumoje. Prieš sovietų tankus T-34 amerikiečiai su savo lengvąja bazooka buvo bejėgiai ir turėjo skubiai trauktis. Surankioti ir sutelkti P. Korėjos kariniai daliniai ir JAV nauji daliniai, permetami iš Japonijos, sulaukyti raudonųjų nepajėgia. Prieš gausingesnę, geriau ginkluotą ir geriau parengtą Š. Korėjos Armiją, amerikiečiai ir P. korėjiečiai neatsilaikydami — traukiasi. Reikia atsiminti, kad JAV kariai, mesti į mūšius iš Japonijos įgulų, nebuvo kautynėms paruošti, nes apie karą negalvota, o vyrai buvo jauni, žali, pasirašę sutartį tarnauti Japonijos įgulų sąlygose, apie karo lauką mažą supratimą turėjo ir nei įdėjiniai nei psichologiniai tam karui visiškai nebuvo paruošti.

Bet raudonieji, būdami žymioje persvaroje, palankios sau situacijos neišnaudojo. Jų atskirų vorų operacijos nebuvo suderintos, matoma, dėl neturėjimo greito ryšio ir oro žvalgybos. Nežiūrint to, jie giliai įsiveržė į P. Korėją, bet užbrėžto tikslo — užimti visą P. Korėją — nepasiekė.

Pirmoji karo fazė tęsėsi nuo agresijos pradžios iki rugpjūčio 15, kada Amerikiečiai ir P. Korėjiečiai, gindami Pusan'o uostą, raudonųjų puolimus galutinai sustabdė.

2-ji fazė: Tai trumpo pozicinio karo fazė, Sąjungininkams ginant Pusan'o uostą ir kovojant už išsilaikymą Korėjos pusiasal. Visi raudonųjų mėginimai pralaužti gynėjų pozicijas nepavyko. Ši fazė truko

A. REKLAITIS

tik 30 dienų, nuo rugpjūčio 15 d. iki rugsėjo 15 d. Per tą laikotarpį Sąjungininkai savo jėgas gerokai sustiprino ir pasiruošė agresoriui smogti mirtiną smūgį.

3-ji fazė: Šioje karo fazėje Sąjungininkai sėkmingai vykdė ofensyvą nuo Pusan'o prietilčio iki Yalu upės. Gen. MacArthur'o drąsus oro ir jūrų desantų išmetimas Inchon rajone, priešo užnugary, sukėlė paniką raudonųjų štabuose ir jų kovos daliniuose. Tuo būdu ofensivos pasisekimas buvo užtikrintas. Š. Korėjos nesulaikoma armija buvo sumušta ir jos likučiai spruko už Yalu upės į Mandžiūriją. Daugiau 100.000 Š. Korėjos karių buvo paimta į nelaisvę. Tai pasiekta dėka Gen. MacArthur'o genialaus operacijų plano, kurį reikėtų laikyti oro, jūrų ir žemės jėgų veiksmų klasinio derinio pavyzdžiu. Ši karo fazė truko 72 dienas, nuo rugsėjo 15 d. iki lapkričio 26 d.

4-ji fazė: Ketvirtoji karo fazė prasidėjo tada, kai vieton sumušto pirmojo agresoriaus — Šiaurės Korėjos karan įstojo kitas naujas agresorius — Komunistinė Kinija. Nelauktas ir staigus Raudonosios Kinijos armijos atsiradimas Korėjos karo lauke Sąjungininkams sudarė didelį strateginį netikėtumą. Gen. MacArthur'o divizijos tada artinosi prie Yalu upės, plačiu frantu išsiskleisusios ir manydamos, kad karas jau baigtas. Vadinas, jų kovos tvarka nebuvo pritaikyta atremti kiniečių masinio puolimo. Turėjo skubiai trauktis, kad išvengus apsupimo ir sunaikinimo. Changjin rajone kiniečiai apsupo Amerikiečių marinius ir 7-tą diviziją. Galvota, kad jie bus žuvę. Tačiau be didelių nuostolių jie išsivadavo, pasiekė (Hungan) uostą, čia sulipo į laivus ir pasitraukė. Taip pat ir kitiems junginiams pavyko atsipalaiduoti ir pasitraukti. Tik greitu pasitraukimu ir buvo išvengta didesnės katastrofos. Priešui palikta daug ginklų, naujų tankų, sunkvežimių ir kitokio turto. P. Korėjos sostinė 1951 m. sausio 4 d. vėl atiteko priešui. Pagaliau, sausio 21 d. Kinijos Raudonosios armijos puolimas buvo sustabdytas Han upės linijoje, kur JT jėgos persigrupavusios pradėjo gintis.

Gen. MacArthur'as vyriausybei siūlė arba visai Sąjungininkams pasitraukti iš Korėjos arba duoti dau-

giau jėgų, leisti bombarduoti priešo bazes ir strateginius objektus Mandžiūrijoje ir tuo būdu Kinijos raudonąją armiją sunaikinti ir karą baigti. Nei vienas, nei kitas jo siūlymas pritarimo negavo, nes augstieji politikai dėl to buvo kitokios nuomonės. Nuomonių skirtumo pasekoje garbingas JT karo vadas gen. MacArthur'as buvo pakeistas gen. Mathew Ridgway.

5-ji fazė: Ši karo fazė turi tris charakteringus momentus, būtent:

1) Kiniečių armijų masinis Sąjungininkų pozicijų puolimas tikslu išmesti Sąjungininkus iš Korėjos;

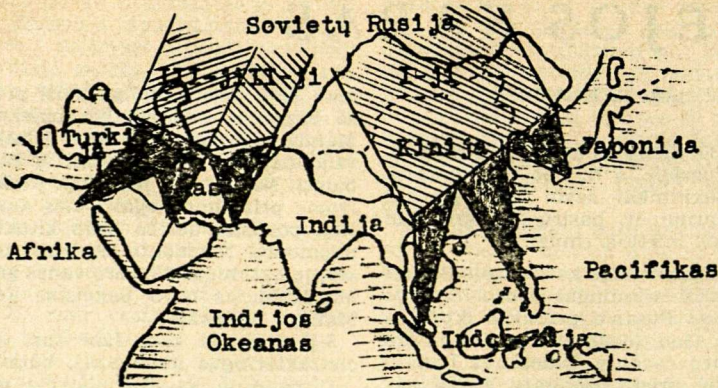
2) Sąjungininkų atkaklus gynimas ir sėkmingas kontrpuolimas.

3) Pozicinio karo laikotarpis, privedęs Korėjos karą prie paliaubų sutarties pasirašymo.

Kiniečių didžiąją ofensyvą, pradėtą iš Mandžiūrijos, Sąjungininkams sustabdžius, raudonieji pradeda traukti į frontą savo rezervus ir naujas armijas ir ruošiasi Sąjungininkams suduoti mirtiną ir galutinį smūgį. Tos naujos ofensyvos rengimo laikotarpyje fronte vyko permainingos kovos. Tų kovų pasekoje Sąjungininkai atsiėmė P. Korėjos sostinę Seoul'ą ir savo gynimąjį tolydžiai dieną iš dienos stiprino, ne naujokais, kaip tas buvo pradžioje, bet rezervistais, karo veteranais iš II pas. karo. Dar prieš didžiąją raudonųjų ofensyvą įvyksta Sąjungininkų Karo Vadovybės viršūnių pasikeitimas. 1951 m. balandžio 13 d. Gen. Matt Ridgway, 8 Armijos Vadas, perduoda armiją Gen. James A. Van Fleet'ui, o Gen. Matt Ridgway priėmė JT Karo Vado pareigas iš Gen. MacArthur'o.

Į puolimo fronto priešakinę zoną raudonieji sutraukė net 21 įvairios sudėties armijas, viso 630.000 kovotojų. Tuo tarpu Sąjungininkai turėjo tik 15 divizijų — viso 230.000 kovotojų, išdėstytų 1335 mylių gynimosi bare. Balandžio mėn. vidury raudonųjų armijos buvo pilnai pasiruošusios savo didžiajai ofensyvai, kurios pasisekimu jie visiškai buvo įsitikinę. Savo plano jie neslėpė. Radio bangomis jie atvirai skelbė, kad tuojaus jie atsiims Seoul'ą ir Amerikiečius iš Korėjos išvys. Raudonųjų gąsdinimai Sąjungininkų nepaveikė.

Naujas Korėjos karo vadas Gen. James A. Van Fleet, aplankęs kovos dalinius frontė, patyrė, kad visų Sąjungininkų kovotojų dvasia ir moralė yra gera. Atvykę frontan II

(Schema Nr. 1)

Pagrindinės komunizmo ekspansijos kryptys Azijoje: I-ji Tolimieji Rytai, II-ji Artimieji Rytai, III-ji Vid. Rytai.

pas. karo veteranai padarė teigiamos įtakos ir kitus kovotojus. Pas visus jautėsi noras ir pasiryžimas ne tik atremti priešų ruošiamą smūgį, bet ir šį naują agresorių išvyti iš Korėjos.

8 Armijos Vadas Gen. J. A. Van Fleet savo divizionams nustatė "Aukšinę Liniją" ir šiaurę nuo Seoul'o kaip galutinę ribą, kur priešų ofensyva žūt-būt turi būti sustabdyta. Taip pat įsakyta Seoul'ą būtinai išlaikyti savo rankose.

Pagaliau balandžio 22 d. laukta didžioji raudonųjų ofensyva prasidėjo. Pagrindinis raudonųjų smūgis buvo telkiamas vakariniame fronto ruože. Užvirė žiauri, pragariška žūtbūtinė kova. Sąjungininkų daliniai atkakliai iki pasiaukavimo kovėsi. Turėta nemaža nuostolių, tačiau, "Aukšinė Linija" ir Seoul'as buvo atlaikyti. Balandžio 18 d. raudonųjų puolimas sustojo. Sąjungininkai savo pozicijose įsitvirtino, susitvarko. Raudonieji dar kartą bando savo laimę. Permetę savo jėgų didžiumą ir rytinę pusiasalio pusę, jie gegužės 16 d. smogė Sąjungininkus centriniame rytų fronto ruože. Kai kova išsiliepsnojo, raudonieji metė Š. Korėjiečių stiprią koloną rytiniu pusiasalio pakraščiu pietų kryptimi, turint tikslą išeiti Sąjungininkams ir užnūgarį. Bet jau gegužės 19 d. Sąjungininkai pradėjo stiprią kontrofenziją, nukreiptą į strateginių kelių mazgus 1, 2, 3 (žiūr. schemą Nr. 3) Tai buvo pirmoji plataus masto kontrofenzija prieš kiniečius. Priešas tos kontrofenzijos nelaukė ir buvo užkluptas visiškai netikėtai;

pradėjo trauktis, o Š. Korėjiečių kolona rytuose buvo atkirsta.

Gegužės 24 d. Sąjungininkai antrą kartą peržengė 38 paralėlę ir sėkmingai puolimą vystė toliau. Sumuštas priešas traukėsi. Karo Vadovybė manė, kad Kinijos raudonųjų armija bus greit iš Korėjos išvyta. Tačiau, Vakarų politikai buvo kitokios nuomonės ir dėl to Sąjungininkų sėkminga kontrofenzija pradėdama stabdyti. Birželio 10 d. Sąjungininkų jėgos pasiekė liniją KAESONG - CHORWON - PYONGGANG - KUMHWA, kur apsikasė gynimuisi. Nuo dabar prasideda 5-tos karo fazės pozicinio karo laikotarpis, kuris tęsėsi daugiau dviejų metų. Šiame laikotarpyje žemyno kariuomenės veiksmai buvo labai riboti. Kai kur Sąjungininkai savo fronto išlyginimo sumetimais turėjo atsitraukti. Tokiu būdu priešui buvo užleista vadinamas geležinis trikampis CHORWON-PYONGGANG - KUMHWA ir KAESONG. O kur fronto linija buvo įlenkta, ten pasistumėta pirmyn. Prasidėjus karo paliaubų deryboms, žemyno jėgų veiksmai dar labiau aptilo. Tik Sąjungininkų aviacija darbavosi pilnu tempu, trukdydama priešų jėgų telkimą ir tiekimą.

Prieš paliaubų pasirašymą raudonieji, norėdami savo prestižą kiek atgauti, surengė kelius stiprius puolimus, kurie jiems brangiai kaštavo, bet norėto tikslo nepasiekė. Tik už kalnus kiniečių lavonų raudonieji laimėjo kiek teritorijos.

1953 m. liepos 27 d. pasirašyta karo paliaubų sutartis. Ginklų arba karštas karamas dėl Korėjos tapo sustabdytas.

VII. Karo paliaubos.

Korėjos agresoriai nebuvo Sąjungininkų ginklo nugalėti ir dėl to karo paliaubų sąlygos jiems negalėjo būti padiktuotos. Nugalėtoji pralaimėtojo nebuvo. Abi pusės paliaubų derybose dalyvavo kaip lygus su lygiu. Prie paliaubų sutarimo ir pasirašymo prieita tik dėl to, kad dėl susidėjusių aplinkybių abi pusės turėjo savo išrokavimus arba motyvus Korėjos karštą karą nutraukti.

Kaip žinome, paliaubų derybas pasiūlė raudonųjų pusė tuo metu, kada fronte jų padėtis buvo katastrofiška. Mat, sėkminga Sąjungininkų kontrofenzija gegužės antroje pusėje pastatė raudonuosius į kritišką padėtį. Jiems grėšė sunaikinimas, jei kontrofenzija būtų ir toliau vykdama. Akivaizdoje to mirtino pavojaus Sovietų atstovas prie UNO Malik pasiūlė Sąjungininkams paliaubas. Sąjungininkai, norėdami karą baigti, pasiūlymą priėmė. Prasidėjo paliaubų derybos, užtruktosios veik du metus. Mat, raudonieji, siūlydami paliaubas, turėjo galvoje ne karą baigti, bet ilgomis derybomis laiką laimėti tam, kad galėtų atsigausti nuo smūgio, pritraukti frontan daugiau jėgų ir po to vėl mėginti Sąjungininkus iš Korėjos išspausti. Turėdami tokį tikslą, jie visą laiką paliaubų derybas trukdė, sabotavo, o tuo tarpu savo frontą stiprino. Tik Stalino mirties pasėkoje kilusios Sovietų Rusijos valdžios ir partijos viršūnėse peštynės dėl Stalino sosto ir sukilimai satelituose, privertė raudonuosius paliaubų sutartį pasirašyti.

VIII. Priežastys bei motyvai, dėl kurių raudonieji nusprendė karštą karą Korėjoje sustabdyti.

1. Abudu Korėjos agresoriai—Š. Korėja ir Raudonoji Kinija, Sovietų Sąjungos stipriai remiami, nepajėgė P. Korėjos pavergti, o nuostolių turėta milžiniškų. Tolimesnis karo vedimas susidariusiomis sąlygomis tik didintų nuostolius, o kylantieji ūkiniai ir politiniai sukrėtimai pastatytų Raudonųjų Imperiją į didelius pavojus;

2. JAV sumanymas savo ginkluotą jėgą iš Korėjos palaipsniui ištraukti ir ton vieton pastatyti P. Korėjiečius, suorganizuojant jų atitinkamas ginkluotas pajėgas. Vadinasi, azijatai turėtų kovoti prieš azijatus, Amerikiečiams kraujo daugiau nenuleistų, o toks karas sovietams būtų nepopuliarus, pavojingas;

3. Raudonoji Kinija Korėjos karo buvo militariškai ir ūkiškai ge-

rokai nualinta. Tolimesnis karo vedimas reikštų dar didesnius ūkiškus sunkumus. Tų sunkumų akyvaizdoje Kinija galėtų siekti atsikratyti Kremliaus globos ir diktato. Jau tik ši viena priežastis, atrodo, būtų pakankamu pagrindu karą nutraukti;

4. Korėjos karšto karo baigimu Kremlius manė išgysias taikos apaštalo vardą ir tuo būdu sudarysias sau palankesnę atmosferą kitoms pritvinkusioms problemoms narplioti, kaip pav. Austrijos, Vokietijos bei Indo-Kinijos klausimai;

5. Korėjos karas Sąjungininkus labiau suvienijo, privedė prie jų apginklavimo, sustiprino pasaulio budrumą, reakcija prieš komunizmo pavojų padidėjo. Tačiau Korėjos karo paliaubas padarius Kremlius tikisi sumažinsias laisvojo pasaulio budrumą, suskaldysias vakariečių vienybę ir sumažinsias ar bent sulėtinsias jų apsiginklavimą;

6. Po Stalino mirties Sovietų Sąjungoje pasidarė neramu. Valdžios viršūnėse užvirė kova dėl sosto. Berijos likvidacijos pasėkoje vykdomas partijos ir valdžios aparato valymas. Mirties siaubas apėmė visus Berijos šalininkus. Valymo operacijos—tai ryškus Sovietų silpnumo chroniškas reiškinys. Sukilimai

R. Vokietijoje, Čekoslovakijoje, Lenkijoje komunistų politikos bankroto ryškiausi liūdininkai. Tokia vulkaniška Sovietų Rusijoje ir jos satelituose padėtis paskatino raudonusius viešpačius Korėjos karo paliaubas pasirašyti.

IX. Dėl kurių motyvų JAV siekė karą baigti?

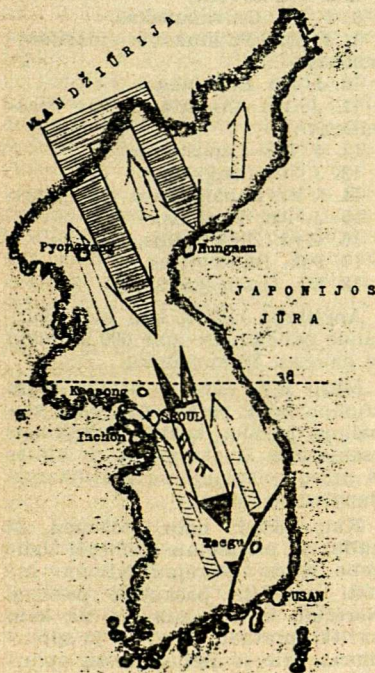
JAV ir jos Sąjungininkai, išskiriant P. Korėją, taip pat norėjo Korėjos karą kuo greičiausiai užbaigti, nepasiekus pilnos pergalės. Mat, buvo įsitikinta, kad tolimesnis kariavimas būtų rizikingas. Poziciniu karu prieš nugalėti negalima. Norint agresorius iš Korėjos išvyti, reikėtų karą išplėsti už jos ribų, bombarduojant Mandžiūrijos karo bazes ir strateginius centrus. Karo išplėtimas pareikalautų didelių naujų pastangų, aukų, ginklų ir medžiagų didelio išekvojimo. Neabejotina, tokiu būdu agresoriai būtų iš Korėjos išvyti, bet kokia kaina? Be to, ar Korėjos karas pasibaigtų Sąjungininkams išėjus ant Yalu upės? Greičiausiai, kad ne. Gal didžiama agresijoje dalyvaujančių prieš jėgų būtų sunaikinta, bet dalis paspruktų į Mandžiūriją, iš kur vėl galėtų vykdyti puolimus, kai savo jėgas papildytų naujomis ki-

niečių masėmis ir sovietų ginklais. Vadinas, prieš išvijimas iš Korėjos dar nereikėtų Korėjos karo pabaigos. Gi norint Kiniją sumušti, tektų įsijungti į pilną karą su ja, išplečiant jį visoje Kinijos milžiniškoje erdvėje. Bet JAV globalinė politika ir strategija tokiam karui išplėtimui Kinijoje yra priešinga jau tik vien dėl to, kad pagrindinis agresorius ir galingiausias vakarų priešas—Sovietų Rusija tokio karo atveju vaidintų, kaip iki šiolei, neutralios valstybės rolę ir tokiu būdu krautų sau milžinišką kapitalą ekonomine ir militarine prasme, laukdama patogaus momento užpulti JAV, kai ši būtų Kinijos karo pakankamai nusilpninta. Atrodo, kad išeinant iš čia paminėtų samprotavimų, JAV dėjo pastangas Korėjos karą lokalizuoti ir jį užbaigti pačioje Korėjoje, juo labiau, kad agresija buvo sulaikyta ir savo tikslu nepasiekė.

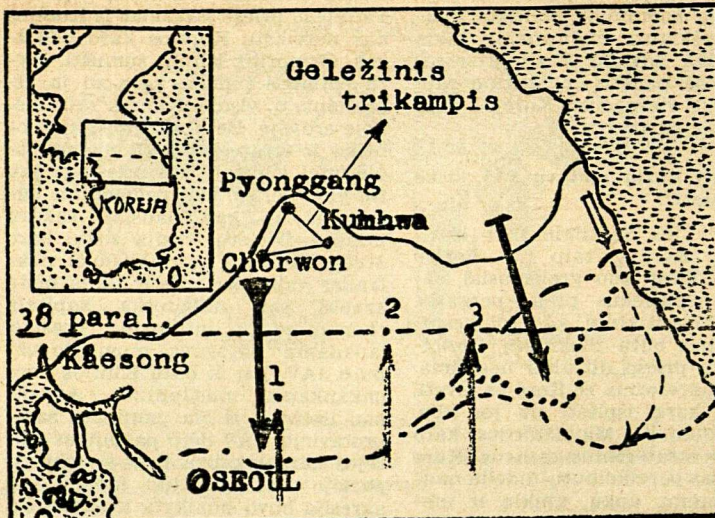
Tačiau, visa eilė žymių JAV karių ir civilių, kaip gen. MacArthur'as, gen. J. A. Van Fleet, gen. Chennault (buv. Changaišeko patarėjas), p. Bullitt, buv. JAV ambasadorius Maskvoje ir Paryžiuje, ir kiti atstovauja nuomone, kad Korėjos karą būtų esą galima laimėti ginklu, jei būtų bombarduojamos Mandžiūrijos karo bazės, būtų užblokuoti Kinijos krantai ir eventualiai būtų leista Changaišeko Armijai keltis iš Formozos į kontinentą. Šios nuomonės atstovai mano, kad tokio karo su Kinija atveju Sovietų Rusija į karą nesikištų. O buv. ambasadorius p. Bullitt sako, jei Sovietų Rusija į karą įstotų, tai esą būtų labai gerai, nes ji turėtų kariauti, nebūdama karui pasirengus.

X. Truputis dėl politinės Korėjos konferencijos.

Korėjoj karštas arba ginklų karas sustabdytas, bet šaltas arba politinis karas vyksta pilnu tempu ir toliau. JT visuotinis susirinkimas balsų dauguma nustatė, kad politinėje Korėjos konferencijoje, kuri turėjo susirinkti š. m. spalio 28 d., dalyvaus tik kare oficialiai dalyvausios šalys. Bet kažangi komunistų tezę, kad greta kariavusių konferencijoje dalyvautų ir "neutralieji", neparašė, tai komunistų blokas JT priimtą nutarimą sabotuoja ir, atrodo, vargiai ta konferencija įvyks. Neatrodo, kad Višinskis tik politinio manevro sumetimais pranešė, kad konferencija galėsianti ir neįvykti, jei joje "neutraliesiems" nebus leista dalyvauti. Kokia politinė atmosfera susidarys, jei politinė Korėjos konferencija neįvyks, ir

(Schema Nr. 2)

(Schema Nr. 3)

KORĖJOS KARO 5-SIOS IR PASKUTINIOSIOS FAZES SCHEMATINIS VAIZDAS

1-mas laikotarpis — Raudonųjų puolimas (strėlės žemyn). Kiniečių armijų masinis puolimas, prasidėjęs IV. 22 su pagrindiniu smūgiu vakariniam fronto ruože. Raudonieji, pergrupavę savo jėgas, V. 16 smogė Sąjungininkus centriniame rytų fronto ruože, išmetant š. Korėjiečių stiprią koloną rytinių pusiasalio pakraščiu su uždaviniu išeiti Sąjungininkams į užnugarį.

2-as laikotarpis — Sąjungininkų atkaklus gynimasis ir sėkmingas kontrpuolimas. „Aukšinė Linija“ (brūkšnių ir taškų lenkta linija), kur buvo sustabdytas Raudonųjų puolimas. Numatyto Sąjungininkų kontrpuolimo plano dvasioje rytinis jų fronto ruožas vykdė judrų gynimąsi ir todėl čia priešui spaudžiant buvo pasitraukta į: ..... ribą V. 18 ir ————— ribą V. 23.

Sąjungininkų kontrpuolimas nukreiptas į strateginių kelių mazgus 1, 2, 3 (strėlės augštyn). Sąjungininkai buvo pasiekę VI. 10 (lenkta linija augščiau 38 paral.): čia buvo gautas įsakymas toliau kontrpuolimo nevykdyti ir pereiti į gynimąsi.

3-čias laikotarpis — pozicinis karas (į šiaurę nuo 38 paral.), užtrukęs virš 2-jų metų ir užsibaigęs paliaubų sutarties pasirašymu.

kokia forma įvykiai riedės toliau, parodys netolima ateitis. Tačiau atrodytu, jei JTO griežtai laikytųsi savo nutarimo ir jo pagal Višinskio užgaidas nekeistų, tai tokiu atveju Korėjos politiniame fronte Vakarai nebūs pralaimėję. Bet, jei JTO reikalai klosis komunistų bloko naudai, padėtis galės komplikuo-tis. Tokiu atveju nebūtų galima net neigti, kad Korėjos karštas karas neatsinaujins.

Korėjiečiai ir jų kraštas tiek nuo karo nukentėjo, kad neturi sau kito panašaus palyginimo. Visi Sąjungininkai, ypač JAV, sudėjo milžiniškas kraujo ir medžiagines aukas Korėjos karą kovojant. Nežūrint į tas visas aukas, Korėjiečių siekimas—sujungti Korėją lieka neįvykdytas. Reikia labai abejoti, kad politinės konferencijos, jei ji įvyktų, rezultate būtų Korėja sujungta.

Prieš paliaubas, kurios negarantuoja Korėjos sujungimo, priešinosi visi P. Korėjiečiai priešaky savo sumanuso ir garbingo Prezidento Syngman Rhee. Prezidentą Syngman Rhee istorija turės vertinti kaip šių laikų didžiausią kovotoją už mažų tautų teisę ir laisvę. Jo laikysenai ir veiksams (paleido 27-000 antikom. belaisvių) paliaubų derybų metu pritarė laisvojo pasaulio masės ir komunizmo pavergtos tautos.

XI. Išvados.

1. Komunizmo agresija Korėjoje užsimotų tikslų nepasiekė;

2. Toji agresija Vakarus labiau suvienijo ir apginklavo;

3. JAV autoritetas laisvame pasaulyje ir pavergtų tautų tarpe sustiprėjo;

4. Korėjos karas tai nebuvo politinė akcija, bet buvo tikras, žiaurus karas (su visomis karo pasekmėmis) komunistinio bloko su Vakarų Demokratijomis dėl dominavimo Azijoje, o kartu ir dėl dominavimo pasaulyje;

5. Technikos ir taktikos prasme šis karas buvo natūraliu poligonu, kur abi pusės tikrame kautynių lauke turėjo puikios progos išbandyti savo naujus ginklus, priemones ir taktiką. Pastebėti trūkumai ar netobulumai buvo skubiai ir kruopščiai šalinami dirbtuvėse ir karinių jėgų paruošimo centruose;

6. Pagal garsaus JAV modernių ginklų eksperto Dr. Vannevar Bush'o žodžius Korėjos karas buvo dieviška palaima, nes jis (karas) JAV ir kitus laisvojo pasaulio kraštus pažadino iš pavojingo snaudulio ir suteikė puikią progą komunizmo pavojaus baismus patirti ant savo sprando;

7. Iš Korėjos karo patyrimų bus padarytos sveikos ir naudingos išvados tolimesnei Vakarų kovai su komunizmu.

VIENAS IŠ MIRTIES . . .

(Atkelta iš 230 psl.)

7. Lt. Plevokas,
8. J. ltn. Galvanauškas,
9. J. ltn. Pauliukonis (marijampolietis), L
10. J. ltn. Babarskas,
11. J. ltn. Uogintas Ignas (pasvalietis),
12. J. ltn. Lapašinskas,
13. J. ltn. Lengvelis,
14. J. ltn. Sabaliauskas (pak Kur),
15. J. ltn. Vosylius,
16. Gyd. Zinkevičius,
17. Psk. Ingelevičius,
18. Gr. Dranaška Stasys.

Apytikriai laikau, kad tada Kurlande palikau viso apie 600 kareivių ir daugiau 30 karininkų.

Mūsų tėvų tėvams neteko tokiu trumpu laiku pergyventi tokių globalinių įvykių, kokių liudininkais esame mes. Ir atsparumo, ir vilties iš mūsų reikalaujama atatinamai daugiau. Ir aukų!

Kaip „Kary“ man leidžiama, aš galiu, aš privalėjau atsiliepti daugelio vardu. Norėjau laikinai atlikti praleistą paskutinę pareigą. Norėčiau būti palaikytas tik kaip kariško pratimo vadovas: jo sprendimas, prie jo paties įvestų aplinkybių, visuomet yra tikriausias. Toks norėčiau likti ir aš, „Kariui“ žinomas— M. Mašalėlis.

KARIŲ GYVENIMAS

"MES PRISIEKIAME PERNEŠTI Į LAISVĄ LIETUVĄ..."

Oi, nurimk, neverk, Lietuva,
Neliek ašarų griaudžių, —
Brolių kraujas, kurie žuvo,
Dar daugiau duos milžinų.

Parengė Bal. Brazdžionis, Chicago, Ill.

Vos tik praėjo mūsų Kariuomenės šventės paminėjimai. Po visą pasaulį išsiblaškę lietuviai gražiai mintimis ir darbais prisiminė savo tautos karinės jėgos pradžia, jos darbus ir žuvusius dėl tėvynės laisvės. Labai išpūdingas šventės minėjimas įvyko Chicagoje per radio, bažnyčioje ir salėje lapkričio mėn. 22 d., sekmadienį.

Geraširdė ir daug lietuviškam judėjimui prisidedanti lietuviškos radio programos vedėja p. S. Barcus paaukojo 15 minučių laiko šiai šventei prisiminti per WOPA stotį. Praskambėjus kariškoms dainoms "Ko tie dunda miškai", "I kovą", jinai paskaitė Orintaitės eilėraštį apie motiną, išlydinčią penkius sūnus į kariuomenę. Bal. Brazdžionis laikė paskaitą tema: "Dieve padėk — Tėvynę ginam", o pabaigai Karo muziejaus vėliavos nuleidimo iškilmės ir Lietuvos Himnas. Klausę šį paminėjimą oro bangomis labai patenkinti. Šv. Jurgio bažnyčioje įvyko gedulingos pamaldos, kurias laikė kun. dr. J. Prunskis, labai išpūdingą ir patriotinėmis mintimis pamokslą pasakė buvęs Lietuvos kariuomenės kapelionas kun. St. Šantaras, kuris pažymėjo Lietuvos kario patriotizmą pasišventimą, painvairindamas Maironio pritaikytomis poezijos ištraukomis. Pamaldų laiku giedojo solo sol. V. Baltrušaitis ir įvairias giesmes jo vedamas parapijos choras. Lietuviai kariai ir savanoriai kūrėjai skaitlingai dalyvavo pamaldose su savo vėliavomis, nors buvo oras blogas, lietus plovė Chicagą, upeliais čiurleno vanduo. Tuoj po pamaldų pilna salė prisirinko Lietuvių Auditorijoj, kur įvyko iškilmingas aktas, meninė dalis. Minėjimą vedė Chicago LS "Ramovės" skyriaus pirm. plk. Dabulevičius. Garbės prezidiume matėsi J. E. vysk. Brizgys, kons. P. Daužvardis, ALTO pirm. L. Šimutis, gen. Reklaitis, plk. Bobelis, n. Oželienė ir kiti, sveikino karius ir linkėjo būti ištikimais Lietuvos vaikais. Tylos minutę buvo pagerbti kovoj kritusieji kariai, Chicago Vyrų choras sugiedojo maldą. Taip

pat iškilmingas Lietuvos Kūrėjų S-rių S-gos CV pirm. plk. Bobeliui jų vėliavos įteikimas. Atgabentą savanorių vėliavą, kurią kariai, nors ir žilo plauko sulaukę, viešai pareiškė: Mes prisiekiame ją pernešti į Laisvą Lietuvą". Meninėj daly gausus Chicago vyrų choras, ved. muz. Br. Jonušo, akomp. muz. Kučiūnui, atliko keletą kariškų dainų, kurias labai gražiai sudainavo, publikai prašant dar sudainavo dainų pyne ir Geležinio Vilko maršą. Ypač širdį spaudė dainuojant partizanų dainą "Pražydo Jazminai". Nevienam ir ašara nubrėžė. Minėjimas baigtas Lietuvos himnu.

Melrose Park lietuvių b-nės apylinkė surengė Kariuomenės šventės paminėjimą, kur plk. Gaušas laikė paskaitą ir buvo prisiminti kovotojai kritę už Lietuvos laisvę.

Lietuviai kariai atsiskyrę iš mūsų tarpo amžinai...

Mes netenkame vis kasdien brangių savo karių, kurie dėl vienos ar kitos priežasties, dar nesulaukę senesnio amžiaus, palieka mus ir nukeliauja amžinybėn. Jau keletas lietuvių turėjo skaudžius išgyvenimus dėl savo artimųjų, kurie buvo komunistų belaisviai Korėjoje, o štai mus pasiekė žinios, kad ten ir yra mirę, nukankinti lietuviai: Jonas Katilius, sūnus M. Katilienės, gyv. Pittsburgo, 320 North Long Ave. yra žuvs komunistų nelaisvėje. Pittsburgo laikraščiai skelbia ilgus mirusiųjų sąrašus JAV karių, kurie buvo nukankinti ar iš bado mirę, dėl žiauraus komunistų teroro. Labai gaila jaunų vyrų, kurių gyvenimas žydėjo, tikėjo laimę ir džiaugsmą, turėjo atsiskirti anksti iš gyvųjų tarpo. Verkia motinos tų karžygių, didvyrių, kurie savo krašto neišdavė, o ir mirtimi apgynė savo priesaikas. Giliausi užuojauta mielajai Katilieni, Lietuvos motutei, netekusiai taip brangaus savo sūnaus!

Montrealyje, Kanadoje, spalio 24 d. Kordiljerų kalnynai ir smėlinga indėnų žemė amžinam polsiui priglaudė lietuvių karį Gubertą Mickė-

GERIMANTAS PENIKAS,
JAV karys, atlikęs pagrindinį apmokymą, dabar mokosi karinėj radaro mokykloj, Fort Manmouth, N. J.

na, vos 39 m. sulaukusį. Mirtis įvyko netikėtai: traukinys suvažinėjo Spences Bridge ruože, kur vėlionis tarnavo sargu. Jis buvo susipratęs Vilniaus krašto lietuvis, kur veikė prieš lenkų jungą, paspruko į N. Lietuvą, tarnavo kariuomenėje ir įgijo puskarininkio laipsnį. Rusams okupavus Lietuvą buvo karys, vėliau kovojo kartu su partizanais prieš okupantus, buvo išjungęs į "Vanagų" eiles, dalyvavo ties Seda kautynėse Zemaičių rinktinėje, pasukui pabėgo į Čekoslovakiją, Vengriją, Austriją, o vėliau atvyko į Kanadą kaip tremtinis. Vilniaus krašto lietuviai liūdi jo netekę, nes jis buvo kovotojas už laisvę, nešė knygą, partizanavo ir pagaliau be laiko baigė svetingoj žemėj nevystančios garbės ir lietuvių tautos tarnybą, kurį palydėjo svetimieji broliai lietuviai, nes buvo iš šeimos vienas.

Tolimoje Australijoje mirtis išplėšė žymų Lietuvos darbuotoją, visuomeninką ir N. Kovų dalyvį Celestiną Petriką, vos 54 m. amžiaus. Jis Nepriklausomybės kovose vadovavo, pateko į bolševikų nelaisvę, kur kalėjime buvo kankinamas, bačdu marinamas, buvo pastatytas prie sienos sušaudymui, bet laimingai paspruko, sargybų nepagautas grįžo į Lietuvos kariuomenės laikomas fronto eiles, iš kur rašė išgyvenimus į lietuvišką spaudą. Kuriantis kariuomenei jis ėjo iš kaimo į kaimą, ragindamas eiti ginti Tėvynę, paskui mokinosi, buvo veiklus Steigiamojo Seimo propagandistas,

LIETUVIŲ KARIŲ GYVENIMO KRONIKA

Parengė Bal. Brazdžionis, Chicago, Ill.

gyveno Kaune, Kaišiadoryse, Kretingoj, Telšiuose ir kitur, eidamas mokesčių inspektorius pareigas, o atėjus karui ir antrą kartą rusams sugrįžus į Lietuvą, C. Petrikas kartu su pabėgėliu mase ir savo šeima atsirado V. Vokietijoje, Berlyne, Weidenno stovykloje, kur pora metų išbuvo jos komendantu. Jis buvo sveikas visur, bet mirtis pakirto. Pergyveno bolševikų nelaisvę, sunkias kovas, dviejų karų audras, o turėjo atsigulti atsiskyręs tolimoj Australijoje, liūdint savai šeimai ir visai lietuvių tautai, nes dėl jos dirbo ir aukojosi. Gili užuojauta "Kario" skaitytojų vėlonies likusiai šeimai! Visi užgesusieji ilsėkitės ramybėje! Tegul Jūsų darbai ir pasi-aukojimas skatina likusius eiti tais darbingais keliais mūsų Lietuvai ir jos laisvei.

KAIP DABAR GYVENA LIETUVOS LAIVŲ KAPITONAI

Mes negalime pamiršti ir savųjų jūrininkų, kurie daug dirbo ir dirba Lietuvai, kurie trokšta vėl atgauti laisvas Baltijos jūras su Klaipėdos-Karaliaučiaus-Palangos uostais. Jie yra jau susiorganizavę. Šį kartą pažvelkime, kaip gyvena buvę kai kurie laivų kapitonai, laisvame pasauly atsidadę:

Jūrų kpt. Zigmas Domeika, plaukiojęs Venecuelos talklaivio "Linda" kapitonu, pasidarė Sears and Roebuck de Venezuela bendrovės akcininku, paskirtas tos b-vės centrinių sandėlių inspektoriumi.

Antanas Šimkus, buvęs Lietuvos Baltijos Loydo laivų kpt., jau ketvirtį metų plaukioja "Esso Shipping Co" tanklaiviu. Po 3 mėn. kelionių grįžta į Brooklyną atostogoms pas savo šeimą.

Kpt. leit. inž. Povilas Labanauskas, paskutinysis mūsų mokomojo karo laivo "Prezidentas Smetona" vadas ir buvęs "Jūros" žurnalo bendradarbis, dabar yra "Voice of America" lietuviškosios programos vienas iš redaktorių New Yorke, kuris su giliu pasišventimu dirba Lietuvos laisvinimo kely.

Dr. M. Slapšys, baigęs jūrininkystės mokslus Neapolyje, Institute Universario Navale, kiek pabuvęs Kolumbijoj, atvyko į JAV, apsigyveno New Yorke, išrinktas LJS-os reikalų vedėjum ir sekr.

Jūr. kpt. Bronius Krikštopaitis, buvęs Lietuvos Baltijos Loydo laivų kapitonu "Maisto" "Marijampolės," "Kauno", dabar gyvena Chicagoje.

Jūr. kpt. Stačinskas, baigęs navigacijos mokyklą Stettine ir plau-

štai koks gyvas lietuvių karių gyvenimas įvairiose vietose: vieni parvyksta, kiti išvyksta į JAV armijas. Linkėtina, kad kariai niekad nepamirštų savos spaudos, ypač "Kario", kuris ir nori duoti daugiausia žinių iš jų gyvenimo. Lietuviškas spausdintas žodis tegu lydi visus Lietuvos buv. ir JAV armijos esančius karius; dabar laikas jį pasikviesti ateinantiems 54 metams. Čia paminime karius ir jų gyvenimo permainas:

Čia žemiau paminimi visi dar neseniai išvykę į JAV armijas lietuviai kariai:

- **Cpl. Gejiminas Jatulis**, grįžo sveikas ir linksmas iš kariuomenės, kur tarnavo ilgą laiką V. Vokietijoje. Laimingo civilinio gyvenimo JAV žemėje!

- **Vytautas Vidugiris**, gyv. Philadelphia, Pa., šiomis dienomis išvyko į JAV kariuomenę.

- **Vytautas Valaitis ir Mindaugas Nasvytis**, prieš išvykdam į naujas paskyrimo vietas, buvo trumpų atostogų Clevelande.

- **Vytautas Galinis**, dar pernai metais pašauktas armijos tarnybai, šiomis dienomis siunčiamas į Europą.

- **Pvt. Vytenis Telyčėnas**, sūnus Alfonso ir Onos Telyčėnų, gyvenančių Clevelande, atlikęs karinį apmokymą North Carolinoj, yra išsiųstas į Europą karinei tarnybai.

kiojęs karo metu vokiečių prekybos laivyne šturmanu, atvykęs į JAV, apsigyveno Brooklyne.

Jūr. kpt. Alb. Kudirka, baigęs jūrų mokyklą Marselyje, Prancūzijoje, daugiau kaip 10 m. plaukiojo įvairių valstybių laivynuose, kurį laiką padirbėjęs New Yorke laivininkystės bendrovėje, vėl išplaukė į jūrą.

Kpt. Kublickas, vienas iš jauniausių pabėgėlių, pasprukęs iš Lietuvos 1952 m., dabar gyvena Chicagoje ir buvo bepražadęs mokintis, bet dėl lėšų stokos turėjo mokslą kuriam laikui nutraukti.

Taigi matome, kad Lietuvos jūrininkai visokiais būdais stengiasi atitrūkę iš savo numylėtos Baltijos, vėl dirbti laivynuose: jie mokinasi svetimomis kalbomis, plaukioja po pasaulį. Sėkmės, brangūs jūrininkai! Tegul Jūsų vairuojami laivai kaip greičiau pasuka vėl į laisvą Baltiją, Nemumą su grįžtančiais tremtiniais.

Vytenis, prieš įstodamas į kariuomenę, studijavo Western Reserve University ir priklausė Čiurlionio ansambliui.

- **Leonardas Čėsna** pašauktas į JAV kariuomenės tarnybą.

- **Gytis Gaurilius**, pašauktas atlikti karinę prievolę Amerikos kariuomenėj ir baigęs pagrindinį apmokymą garsioj parašutininkų divizijoje, šiomis dienomis buvo atvykęs trumpoms atostogoms pas tėvus į Chicago. Po atostogų išvyko į karinę kalbų mokyklą netoli Floridos.

- **Arvydas Grigolaitis**, gyv. Rochester, N. Y., Jono Grigolaičio sūnus, kurio tėvas ir motina vis dar Vokietijoje, šiomis dienomis išvyksta su JAV kariuomenės daliniu į Korėją.

- **Arnoldas Plevokas**, žinomų duonkepių Plevokų sūnus, išvyko į JAV kariuomenę. Arnoldas yra geras sportininkas.

- **Juozas Liubinskas**, Lietuvių Filatelistų Draugijos išdininkas, Lietuvos pašto ženklų specialistas, gyvenęs Aštuonioliktoji Kolonijoje, persikėlė gyventi į nuosavą namą 827 West 18th St., kurį šiomis dienomis įsigijo. Liubinskų sūnus tarnauja JAV kariuomenėj ir šiuo metu yra Anglijoje.

- **Justinas Kirvelaitis**, Detroit skautų veikėjas, išvyksta į JAV kariuomenę. Vietos vyr. skautės ir skautai Griškelių bute jam suruošė išleistuves. Išvykstančiam palinkėta sėkmės ir įteikta atminimul dovanėlių.

- **Bakanavičiaus šeima** šiomis dienomis išleido kartu net du savo sūnus: Edvardą ir Algimantą į JAV kariuomenę. Bakanavičius buvo Lietuvos savanoris kūrėjas ir Nepriklausomybės kovų dalyvis. Jau treji metai, kaip šeima gyvena šiame krašte.

- **D. Staniškis**, lapkričio 3 dieną išvyko į Dėdės Samo kariuomenę. Tai buvo veiklus clevelandiečių jaunimo narys. Jaunieji jo draugai ir bičiuliai liūdi, jog dvejiems metams neteko mielojo Džiugo, kuris buvo vienas iš pačių aktyviųjų ateitininkų, studentų skyriaus ir "Čiurlionio" ansamblio narių. Spalio 31 d. jaukiomis vaišėmis su savo idėjos broliu atsiseikino studentai ateitininkai.

- **Vladas Brazauskas** neseniai grįžo, atlikęs karinę prievolę. Vardinių proga su tėvu Vladu jį pasveikino draugai ir pažįstami. Brazauskai gyvena Cicero, Ill.

KARINĖS IR KITOKIOS ŽINIOS

AVIO ŽYBCIOJIMAI

F-100 Sabre sprausminis naikintojas, nors ir buvo pirmasis pralenkęs garso greitį, bet jis nėra buvęs vienintėlis JAV lėktuvas, pasiekęs šį nuostabų laimėjimą. Antai, žinomos b-vės Convair lėktuvų statybos b-vės pagamintas lėktuvas F-102 pasiekė tą patį Edwards Karo Aviacijos bazėje, tačiau šio fakto neišgarsino.

PERDAUG BAZIŲ

Ryšium su Karo Aviacijos plėtimo programos susiaurinimu, neskaitant 143 avio grupių, šiuo metu Karo aviacija jau turinti 210 per daug bazių ir kitų įrengimų.

ISTEIGS AVIACIJOS AKADEMIJA

Šiuo metu prašvitę horizontalai, kad Kongresas patvirtins Karo Aviacijos Akademijos įsteigimą. Armija ir Navy, praradusi rėmėjus, kurie priešinosi U. S. A. F. Augštosios Mokyklos įsteigimui, šiuo metu taip pat paremsianti Karo Aviacijos pastangų įgyvendinimą.

MASINĖ RAKETŲ GAMYBA

Vakariečių žvalgybos pareigūnai su šypsena prisimena sovietų "parodomąjį" garsų vokiečių raketų centro Penemiundėje sunaikinimą. Tai įvykė prieš šešetą metų. Šiuo metu turima žinių, kad Penemiundės įmonės ir bandymo stotys dirbančios pilnu greičiu. Esą sovietai masiškai gamina pagerintą vokiečių konstrukcijos priešlėktuvinę raketą "Wasserfall".

ATOMINĖ PROPOGANDA

Rytų Vokietijos propogandistai spėlioja, kur yra dingę JAV atominiai pabūklai, neseniai pervežti į V. Vokietiją. Kai kurie sovietų garsiakalbiai tvirtina, kad šaudymas kovos sviediniais didžiulius ž. ū. plotus paversiąs dirvonais. Gi, tikrovėje, ten nesą užplanuota jokių kovos pratybų.

Pagal kai kuriuos šaltinius sovietai vykdą atominės artilerijos kautynių pratimus išilgai Lenkijos-Vokietijos sienos, tik, žinoma, be atominų sviedinių.

IŠKILS SOKOLOVSKIS

Laukiama, kad sovietų Vyr. Štabo v-kas marš. Sokolovskis gausias naują paskyrimą. Esą jis gausias tokią vietą, kur jį visi galėsia matyti, lyg artistą ant scenos, kai šį gerai būna apšviesta.

VIS DEZERTYRUOJA

Armija tyli apie dažnus komunistų dezertyravimus iš š. Korėjos, demilitarizuotoje Korėjos zonoje. Esą apie 300 š. korėjiečių ir kiniečių karių nuo karo paliaubų sutarties pasirašymo momento yra pėbėgę į pietus ir pasiekę JT linijas.

TEIKS PRAMOGAS KORĖJOJE

Greit spaudoje busią informaciją apie Armijos pastangas pagerinti karių gyvenimą Korėjoje. Laukiama, kad Pohange busias įruoštas vasaros plaukiojimo kurortas, žiemos sporto centras bei kitos pramogos. Siekiama, kad būtų sumazintas linksmybių ieškotojų plaukimas į Tokio.

ELETRINĖ GRĖSMĖ

Amerikos politikos planuotojai yra didžiai susirūpinę gaunamais pranešimais, kad Sovietai stato galingas radio stotis, galinčias karo metu užblokuoti radio ryšio tinklą, kuris yra nepaprastai svarbus karinėms operacijoms. Tuo tarpu Rusija, būdama išsiplėtusi vien sausumoje, šio pavojaus visai nejaučia.

ABEJOTOJAS

Vienas žymus komunistinės Lenkijos pareigūnas, kurio pažiūros jau pradedančios svyruoti, savo pažįstamiems vakariečiams tvirtina, kad Kremlius labai rimtai ruošiasi karui. Šito įrodymas: Maskva vykdanči pramonės atstatymą tik ligi tokio laipsnio, kuris galės tarnauti sovietų karinio potencijalo sustiprinimui. Tuo tarpu Maskva neleidžianti statyti jokių pastatų, kurie netarnauja šiam tikslui.

SUOMIJA SLYSTA?

Tuo metu, kai pasaulio dėmesio centras randasi kitose vietose, kasdien auga pavojus, kad narsioji Suomija galinti atsirasti visai netikėtai už geležinės uždangos. Suomiams ši žiema busianti lemiamoji, nes kraštui grėsias ekonominis sugriuvimas. Suomijos atsiradimas sovietinių satelitų orbitoje būtų stiprus smūgis Vakarams ir visiems sąjungininkams turėtų sukelti stiprų šurpulį. Tai galėtų būti išnaudota ir prieš dabartinę GOP administraciją, kaip tamsi dėmė dabartinės politinės padėties.

KĄ JIE VEIKIA

Su sovietų šnipu Harry D. White tampriai bendradarbiavę, John Abt ir Victor Perlo, abudu buvę JAV

valdžios tarnautojai, šiuo metu yra augšti kompartijos pareigūnai. Kompartijos šaltiniai teigia, kad Abt yra teisinis partijos patarėjas ir turi lemiamą žodį, kiek tai liečia JAV partinę politiką, o Perlo esąs gablaušias ekonomistas, nusakąs ekonominį krašto išsivystymą.

NIURUS PALIAUBŲ VAISIUS

Spauda nesusrūpino paminėti, kad Korėjos paliaubos turėjusios naikinantį efektą Formozos salai. Prieš metus laiko Kinijos nacionalistai, net pulko pajėgų stiprumu, puldavę žemyną ir artimas salas. Paskutiniaisiais mėnesiais jie bijoję pulti raudonuosius, nes šie permetę į pajūrius keliolika smogiamųjų divizijų ir sudarę gynybos gilumą. Raudonieji dabar sėkmingai naikina net žvalgomuosius dalinius ir sustabdę partizanų veikimą žemyne, sustiprinę ten savo jėgas.

ATSARGUMAS

JAV Karo Aviacija yra visiškai pasiruošusi bet kokiems netikėtumams. Esą išdirbti visi planai, rodą gyvybinius SSSR taikinius, jų pažeidžiamumą, kiek ir kokių reikia atominių ginklų šioms taikiniams sunaikinti, kurie lėktuvų tipai turį vykdyti puolimus, tikslius skridimo augstis, iš kurio išmesti bombas, atsitraukimo maršrutas ir pagalbiniai į taikinį nuskristi kečiai.

NAUJOS GRĖSMĖS

Prancūzai turį patikrintų žinių, kad Vietnamo sukilėlių kontroliuojamų sričių jaunuoliai yra apmokomi skraidyti su sprausminiais lėktuvais. Apmokymas vykdomas raudonoje Kinijoje, ir pirmosios lakūnų grupės greitai busiančios parengtos skristi į kautynių lauką. Jeigu Vietnamas gautų MIG'us, tad prancūzams iškiltų nauja problema, nes jie turi tik pasenusius II-jo Pasaulinio karo lėktuvus.

JAV VALDŽIA PLANUOJA

Tolimesnę ateitį liečią JAV vyriausybės planai šiuo metu baigiami galutinai paruošti. Jie paliesią paramą užsieniams ir karinę strategiją.

Atrodo, kad užsienio pagalba ir toliau gyvuosianti. Beveik tikra, kad Eisenhower'is šia prasme stengsis nuteikti ir Kongresą. Tik parama užsieniams iš Bendrosios Saugumo Vadovybės pereisianti Pentagono žinion. Šios paramos tikslas esąs tas, kad nuteiktų dar laisvajį pasaulį, jog jis ruošų savo armijas ir gynybą prieš Sovietinę agresiją.

KARINIŲ JĖGŲ ORGANIZAVIMAS LIETUVOS LAISVINIMUI

1. Reikalingas karinis mokymas.

1918—1919 metai parodė, kokią reikšmę turi savas parengtas karinis kadras tuo metu, kai reikia kovoti už savos valstybės sukūrimą ir nepriklausomybės išlaikymą.

Lietuvių Tautai prieš akis stovi didelis uždavinys — nepriklausomo valstybinio gyvenimo atkūrimas. Savo valstybę reikės patiems atkurti, niekas jos mums nepadovanos. Vienas iš valstybės kūrimo faktorių (svarbiausias lemiamu momentu) bus lietuviška kariuomenė. Tos būsimos lietuvių kariuomenės masę sudarys Tauta, likusi krašte, papildoma grįžtančių tremtinių.

Lietuviai, esantys tremtyje vakarų pasaulyje, gali padaryti didelį patarnavimą savo kraštui, gal didžiausią iš visų padarytų ar tebedaromų, tai suorganizuoti karinio kadro paruošimą būsimai Lietuvos kariuomenei ir būsimai kovai už laisvę.

2. Ar reikalingi lietuvių kariniai daliniai?

Vienas iš karinio parengimo būdų būtų steigti karinius dalinius ir juose telkti pajėgius karo tarnybai vyrus.

Ar būtų reikalinga jau dabar sutelkti lietuvius vyrus į tautinius dalinius, gavus tam leidimą iš JAV vyriausybės? Ar būtų naudinga mūsų Tautai atitraukti jaunimą nuo mokslo, šeimų kūrimo ar pelningo darbo, sutalpinti juos kareivinėse ir laukti išlaisvinimo valandos?

Nežinant, kada tas išlaisvinimas ateis, ir neturint jokių davinių, kad jis yra arti, logiškas atsakymas į šį klausimą būtų: ne! Mes nesame tiek skaitlingi, kad galėtume iš savanorių sudaryti gausius tautinius dalinius. Be to, beveik nėra vilties, kad JAV valdžia sutiktų, kad jos dabartiniai ar būsimi piliečiai formuotų svetimus dalinius JAV teritorijoje.

3. Lietuvių karinis mokymo centras.

Tačiau, kad reikalui ištikus būsimos ginkluotos Lietuvos pajėgos turėtų kuo daugiau parengto kadro ir specialistų, reikia surasti būdų bendram kariniam paruošimui ir specialiam kadry parengimui.

Lietuvių tremtinių tarpe JAV ir kituose kraštuose turime eilę vyrų, tarnavusių karininkais, puskarin-

kiais ir eiliniiais Lietuvos kariuomenėje. Tai nemažas branduolys kadro, kuriam reikėtų sutelkti modernias kariavimo žinias ir pakartoti senąsias.

Nuolat didėja lietuviško jaunimo prieauglis, kuriam tenka pereiti per JAV kariuomenę, kas, žinoma, yra naudinga ir lietuviškam reikalui. Tačiau, perėjęs per amerikiečių kariuomenės eiles, lietuviškas jaunimas negauna lietuviško karinio parengimo, be kurio jis nebūtų 100% naudingas Lietuvai išlaisvinimo kovoje. Jam trūks lietuviškų karinių terminų, Lietuvos karinės istorijos ir geografijos pagrindinių žinių ir svarbiausiai — jis neparengtas nei dvasiniai nei fiziniai kovoti Lietuvos sąlygose. odėl šitam lietuviškam prieaugliui, pereinančiam JAV karinę mokyklą, tektų papildyti trūkstamas žinias kitu būdu.

Išdėstytiems tikslams pasiekti reikėtų įsteigti Lietuvių Karinį Centrą ar Mokyklą, kurios tikslas būtų:

a) sudaryti sąlygas atsargos kariams lietuviams periodiškai pakartoti karines žinias ir papildyti jas naujienomis;

b) per Centrą turėtų pereiti visi lietuvių tremtiniai ir savanoriai amerikiečiai, lietuvių kilmės, tarnaują JAV kariuomenėje, praleisdami 3—6 mėnesius savo tarnybos pabaigos Mokykloje, kur jie išmokytų

lietuviškų karinių terminų, kiek istorinių ir geografinių žinių ir specifinių kariavimo būdų Lietuvos teritorijoje, klimato ir apinkumoje.

Tarp kitko, Centras dar rinkytų ir tyrinėtų žinias ir būdus kariavimo Lietuvos sąlygose, tirtų ir išnaudotų mokymui žinias, gaunamas iš Lietuvos partizanų kovų, leistų lietuvišką karinę spaudą, rengtų planus Lietuvos kariuomenei organizuoti ir kt.

Karinio Centro kadry sudarytų buvę Lietuvos kariuomenės kariai, tam tikslui parinkti, ir talkininkaujami JAV valdžios skirto personalo. Kadras būtų papildomas iš sėkmingai baigiančių JAV karo tarnybą ir Mokyklą.

Toks Centras nesutelktų skaitlingesnių nuolatinių dalinių, bet nuolat perleistų visą lietuvišką prieauglį, jį parengdamas ne tik kariniai, bet ir patriotiniai. Tuo būtų sudarytas nenutrūkstamas ryšis tarp buvusios Lietuvos kariuomenės ir būsimos.

Karinio Centro įsteigimas nebūtų priešingas JAV interesams, nes juo nebūtų sukurti svetimi tautiniai daliniai, o lietuvių kariai geriausiai būtų galima panaudoti lietuviškose sąlygose, tuo pačiu jie būtų naudingi ir JAV, kai joms teks spręsti komunizmo pavojaus pašalinimą ginklu.

Lietuviškas Karinis Centras būtų lengvai išplečiamas į Baltijos Karinį Centrą.

Šio pasisakymo Lietuviškų Karinių Jėgų klausimu tikslas yra diskusinis.

Z. R.

"MES, VYRAI, BUDĖKIM IR BŪKIM PASIRUOŠĘ"

Viename lapkričio mėn. "Nepriklausomos Lietuvos" numeryje Stepas Paulauskas lietuviškųjų karinių dalinių steigimo reikalu rašo:

"Šiomet mūsų politikai pasiekė nepaprasto laimėjimo ir kongresmano Kersteno komitetas tiria Lietuvos okupaciją bei valdymo būdus.

Bet mūsų kariškiai vis dar tyli. Gen. Nagius, širdį ir dūšią idėjęs į Lietuvos karo muziejų, nebeiškentė ir viešai prabilo apie mūsų dalinių reikalingumą. Ir iš tiesų, šiandien jau yra pats laikas tuo susirūpinti. Jeigu kas kalba apie mūsų tautiečių "taupymą", tegul pagalvoja apie tūkstančius mūsų vyrų, žūstančių Lietuvos miškuose ir Sibire. Argi mes neturime pareigos jiems padėti atgauti laisvę? Argi mūsų vyrai ne-

imami dabar į JAV kariuomenę? Argi jų netarnauja Prancūzijos svetimšalių legione? Argi jie nesiveržia į organizuojamą vokiečių armiją? Argi jie nežūsta vesdami svetimtautes ar savos žemės ilgesį ramindami alkoholy?

Jeigu tautos, ramiai savo žemėje gyvenančios, jungiasi po JAV vadovybę naikinti žmoniją užpuolusios pabaisos, raudonojo komunizmo, tai mes, politiniai bėgliai, visko netekę, turime eiti visi, kaip vienas, kieti kaip plienas...

Kas tuo reikalu rūpinasi, turėtų susitarti, kad mūs dalinių aprūpinimas būtų lygus JAV kario aprūpinimui; kad būsimoj taikos konferencijoj su Sovietų Sąjunga Lietuva dalyvautų pilnateisiu nariu; kad pa-

IŠ L. S. RAMOVĖS VEIKLOS

CHICAGOS SKYRIAUS VEIKLA

Ramovėnai Chicagoje savo veikloje vis žengia pirmyn. Tenka dėliaugtis, kad organizacijos vardas šiais metais (1953) visuomenėje labiau pamėgtas. Skyriaus valdybai, kurią sudaro plk. Dabulevičius, p. Genys, sekr. mjr. Valaitis, kult. reikalams A. Jakubauskas ir išdn. K. Biskis, nariai ir dalyviai yra dėkingi už suruoštą pavyzdinę Lietuvos Kariuomenės 35 m. sukaktuvių minėjimą. Skyriaus susirinkimas, kuris įvyko gruodžio mėn. 13 d., nutarė pareikšti viešą padėką.

Šiame susirinkime dalyvavo daugiau 50 narių; pirmininkavo plk. Žilys, sekretoriavo lt. Jonas Gradinskas. Dr. Bartkus laikė labai įdomią paskaitą, tema: "Moderniosios medicinos ir technikos panaudojimas sanitarinėje tarnyboje", lt. Dambrauskas laikė paskaitą: "Naujosios chemijos ginklas-nervų dujos". Jis pavaizdavo paveikslius, kaip tos dujos nuodija ir veikia į žmonių nervus. Abi paskaitos buvo svarbios ir viena kitą papildė.

Balys Svalia.

L. S. "RAMOVĖS" skyrių valdyboms ir visiems ramovėnams

LINKSMŲ KALEDŲ ŠVENČIŲ
ir
LAIMINGŲ 1954 METŲ
nuoširdžiausiai linki

L. S. RAMOVĖS CENTRO V-BA.

ruoštieji mūsų daliniai stovėtų V. Europoj, kur užuomazga jau yra; kad mūs dalinių vadovybė priklausytų betarpiam JAV karo vadovybei ir kad, atvadavus Lietuvos teritoriją, mūs daliniai joje pasiliktų.

Kaž kaip nejauku, kai mūsų dalinių steigimą ragina kongresmanas Kerstenas, o mes tylime. Juk mūsų daliniai, mokėdami vokiečių ir daugumoje slavų kalbas, labai palengvintų JAV kariams žygi rytų Europai iš kruvino komunizmo išlaisvinti ir grąžinti pavergtai mūsų tautai savoje žemėje laisvę.

Zuikiai ir dolerių vergai tegu pasilieka, o mes, vyrai, budėkime ir būkim pasiruošę. Kai suorganizuosime savo kariuomenę, turėsime jau dalį Laisvos Lietuvos".

L. S. Ramovės Worcesterio sk. valdyba ir 1953 m. lapkričio 22 d. suruošto L. Kariuomenės šventės minėjimo programos dalyviai. Iš kairės į dešinę sėdi: plk. Basiulis, operos sol. J. Augaitytė, rašyt. A. Gustaitis; stovi: L. Leknickas, A. Vagelis, J. Židžiūnas, P. Babickas, J. Vizbaras.

LIETUVOS KARIUOMENĖS ŠVENTĖS MINĖJIMAS WORCESTERY

Lapkričio 28 d. Lietuvių piliečių klubo salėje L. S., "Ramovės" Worcesterio skyrius surengė Lietuvos Laisvės Kovose žuvusių karių pagerbimą. Atidarymo žodyje valdybos sekretorius J. Vizbaras apžvelgė karinės jėgos reikšmę istorinės Lietuvos valstybės laikais ir jos įnašą išsilaisvinimo kovose. Susikaupimo minutėje buvo pagerbti žuvusieji: kariai, savanoriai-kūrėjai ir partizanai. Visų bendrai buvo sugiedota Lietuvos ir Amerikos Hymnai.

Koncertinę programos dalį išpildė: Lietuvos Operos solistė J. Augaitytė iš Philadelphiajios ir rašytojas A. Gustaitis iš Bostono.

Sekmadienį lapkr. 29 d. šv. Kazimiero parap. bažnyčioje kun. Petraitis atlaikė šv. Mišias už Lietuvos laisvę ir žuvusius karius. Pamaldų metu giedojo operos solistė J. Augaitytė.

Gautas iš minėjimo pelnas paskirtas Lietuvos Karo Invalidų šalpai.

J. Sūdavaš.

PASKAITA APIE GUDIJĄ

New Yorko Ramovės skyriaus susirinkime gruodžio 12 d. p. K. Bie-linis, Lietuvos Laisvės Komiteto narys, skaitė paskaitą apie Gudiją.

Lietuvos rytų pasienyje atbunda nauja tauta, jos spauda ir intelektualų pasisakymai (emigracijoje) yra pilni agresijos prieš Lietuvą. Dabar jau laikas susirūpinti gudų nuotaikomis ir daryti atatinkamas išvadas, nes pasirengti sutikti galimą priešą ar draugą nėra niekad per anksti.

Susirinkimas nutarė dalyvauti rengėjais su kitom organizacijom, minint pirmojo Lietuvos Prezidento 10 metų mirties sukaktį sausio mėnesį.

Ramovėnas

BALTIJOS VETERANŲ SUSITIKIMAS

Lapkričio 25 d. Laisvės Namuose Baltijos veteranų atstovai susirinko eilinio posėdžio.

Posėdis buvo šaukiamas latvių atstovų ir jam pirmininkavo plk. E. Mednis. Pasikeitus informacija, buvo aptartas reikalas buvusiems kariams lavintis karyboje. Šis klausimas bus laikomas visada aktyviu. Numatytas bendras baltiečių vakaras tenka kiek atidėti, nes vakaro data (vasario 12 d.) gali sudaryti kėblumų Lietuvos Nepriklausomybės šventės minėjimui, kuris ALTO rengiamas įvyks vasario 14 d.

DVASINIO SKURDO DEMONSTRACIJA

Kario skaitytojas Julius Švitra, spėju, yra labai "blatnas" vyras. Gal dar "blatnesnis" ir už šančių Vacką? Keiktis moka gražiai ir taip jautriai, kad jo besiklausydami apšiverktų ne tik Kauno, bet ir Vilniaus vežikai. Ko gero gal Švitra ir savo karalium išrinktų...

Švitros rašinio stilius, jokių būdu, nelietuviškas. Tai, galima sakyti, "apversta" Raudonosios armijos politruko kalba. Raudona spalva nebūtinai turi reikšti siaubą... Daug gėlių, raudonais žiedais, skaniai kvepia. Raudonų burokėlių sriuba—dar nekomunizmas. Tačiau... gal Švitrai ir gaidys su raudona skiauturė bausis, kaip degantis miestas.

Kad toks švitra neatskiria socialdemokratų nuo komunistų, tai nieko tragiško, nieko baisaus. Tegu jis, pamatęs raudoną aguoną, burbuliuoja...

Jul. Susmaras.

*

Red. pastaba. Čia talpiname KARIO skaitytojo Jul. Susmaro iš Chicago trumpą atsakymą į praeit. nr. tilpusį Juliaus Švitros straipsnį, kuriame jis, išreiškdamas savo nuomonę apie raudonąją vėliavą, per daug grubiai nukalbėjo apie socialistus iš esmės.

Kaip savo pastaboje prie Jul. Švitros straipsnio pažymėjome, taip ir dabar pabrėžiame, kad KARIO Redakcija nėra šalininkė tokios grubios formos, kai diskutuojama vienu ar kitu klausimu. Bet vis dėlto Bostone išeinąs KELEIVIS, kuris save laiko socialistų organu, reagodamas į Jul. Švitros straipsnį, pirmą kartą ant KARIO redakcinio kolektyvo. Šis KELEIVIO nevykęs išsišokimas mus verčia atvirai pasakyti, kad dėl Juliaus Švitros grubios nuomonės patalpinimo KARYJE kaltas yra tik KELEIVIS, kuris jau eilę metų purvais drabsto Lietuvos karius ir dažniais atvejais nepriklausomos Lietuvos paskutinį periodą. Taigi, palyginkime, kuo skiriasi tokiais atvejais KELEIVIS nuo komunistinės "Laisvės"? Nereikia norėti, kad tie, į kuriuos purvais sviedė, tau gėlėmis bertų.

KARIO Redakcija nenori keiviškų metodų savintis, todėl prašo mielų skaitytojų atelityje, savo nuomonę reiškiant, vartoti kultūringą formą.

Redakcija.

Linksmų Kalėdų ir Laimingų Naujų Metų!

Sveikiname Savo Draugus ir Visus
Lietuvius Kalėdų Švenčių Proga

ADV. A. OLIS

Sanitary District Trustysų

PREZIDENTAS

CHICAGO, ILLINOIS

Sveikiname visus kostumerius ir
lietuvius su Šv. Kalėdų ir Naujų
Metų šventėmis

ST. ANTHONY SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1447 S. 49th Court, Cicero 50, Ill.

JUOZAS GRIBASKAS, Vedėjas
Turtas Viršija \$8,000,000.00

1954 NAUJUS METUS
pradėkite su taupymo sąskaita su
Šv. Antano Taupymo Bendrove.

Mes mokame 3% dividendą ant
sąskaitų. Ačiu už paramą, duotą
per 1953 metus!

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujų
Metų mūsų Taupytojams ir
Klijentams linki

CHICAGO SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

6236 South Western Avenue
GRovehill 6-7575

J. PAKEL — Prezidentas

LINKSMŲ ŠV. KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

mūsų maloniai klijentūrai

D A I N A

TELEVISION COMPANY

qualified engineer's service
3130 S. Halsted St., Chicago, Ill.
Tel.: DANube 6-6887

LINKSMIAUSIŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ

IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

VISIEMS LIETUVIAMS

VALDYBA:

Thomas S. Janulis — Prezidentas
John Budrick — Vice-Prezidentas
Jos. M. Mozeris — Sekretorius
Mary Eisin — Išdininkė
J. P. Varkala — Auditorius

DISTRICT SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

3430 South Halsted Street

Tel. Cliffside 4-0104

Sveikiname visus savo lankytojus ir
geros valios lietuvius

ŠV. KALĖDŲ IR NAUJŲ METŲ
proga

LIETUVIŲ AUDITORIJA

Auditorijos Šeimininkai

S. JUODVALKIS

J. MALIORIS

B. PAKŠTAS

3133 S. Halsted St., Chicago, Ill.

Tel.: Victory 2-6172

Linksmiausių Kalėdų Švenčių ir
Naujų Metų Linkime Visiems Mūsų
Kostumieriams, Draugams ir
Visiems Lietuviams!

JUSTINAS MACKEVIČIUS PREZIDENTAS

Standard Federal SAVINGS AND LOAN ASS'N

4192 Archer Ave., Chicago, Ill.

**DIDŽIAUSIA LIETUVIŲ
FINANSINĖ ĮSTAIGA**

Linksmų Kalėdų ir laimingų
NAUJŲ METŲ
linkime visiems savo kostumeriams
ir draugams

MILDA BUICK SALES DAN KURAITIS

Savininkas

907 W. 35th St. Chicago, Ill.

Kuo linksmiausių Kalėdų švenčių ir
Naujų Metų savo mieliems
klijentams linki

Loškite

SHUFFLE BOARD,
Table Tennis and Billiards
SANDVICIAI—CHILI

BUDRIK'S STUMBLE INN

1442 So. 49th Court, Cicero 50, Ill.

Tel.: TOWNhall 3-9472

KARIO skaitytojams ir suinteresuotiems asmenims

Viešas pareiškimas

Mes, šį pareiškimą pasirašę, Bronius Aušrotas ir Domas Penikas rūpindamiesi KARIO žurnalo nenutrūkstama gyvastimi, KARIO skaitytojams ir suinteresuotiems asmenims viešai pranešame:

1. Pagal 1952 m. KARIO 5-me numeryje paskelbtą susitarimą, nuo 1952 m. liepos 1 d. iki 1953 m. iki 1953 m. gruodžio 31 dienos, S. Urbonui dėl susidėjusių nepalankių gyvenimo aplinkybių pasitraukus, KARYS buvo redaguojamas ir leidžiamas mūsų, t. y. D. Peniko ir Br. Aušroto, atsakomybe.

2. Remdamiesi ano susitarimo turiniu bei dvasia, mes, Br. Aušrotas ir D. Penikas, gavę sugestijų ir iš šalies, bandėme KARIO leidimą perleisti vienai šiuo pažūriu kompetentingai organizacijai. Kadangi paaiškėjo, jog bent šiuo momentu KARIO leidimo suvisuomeninimas nėra įmanomas. 1953 m. gruodžio 31 dieną sudarytu ir notaro patvirtintu susitarimu KARIO leidimą perdavėme į vieno Simo Urbono rankas, nes jis, kaip buvęs paskutinis šio žurnalo redaktorius nepriklausomoje Lietuvoje, tą žurnalą ir šioje šalyje atgaivino.

3. Mes, D. Penikas ir Br. Aušrotas, ligi šiol daug nemiegotų naktų praleidę žurnalą šalia egzistencinio darbo redaguodami ir kitokius sunkumus nugalėję, kad tik KARYS gyventų, nuo 1954 metų sausio 1 d., pasikeitus mūsų gyvenimo sąlygoms ir kitiems darbams spaudžiant, pasitraukiame ir iš KARIO Redakcinio Štabo. Nuo ateinančių metų KARIO nr. 1 Redakcinį Kolektyvą sudarys Simas Urbonas savo nuožiūra. Iš savo pusės mes nuoširdžiai linkime S. Urbonui sėkmingai leisti KARIO žurnalą.

4. Šia proga mūsų nuoširdi padėka priklauso Zigmui Raulinaičiui, kuris, įėjęs į Redakcinį Štabą nuo š. m. KARIO 4 nr. kaip L. S. "Ramovės" atstovas, visapusiškai ir uoliai mums talkininkavo. Taip pat esame dėkingi visiems kitiems talkininkams, bendradarbiams bei rėmėjams.

BR. AUŠROTAS IR D. PENIKAS

*

Remdamasis sudarytu susitarimu, nuo 1954 m. sausio 1 d. perimu KARIO žurnalo tolimesnį vadovavimą ir leidimą.

Kolegoms redaktoriams-leidėjams, DOMUI PENIKUI ir BRONIUI AUŠROTUI, už visą ligšiolinį darbą ir ryžtą—žūtbut išlaikyti KARI gyvą—ir už man pareikštus linkėjimus,—tariu giliai nuoširdų acių. Naujomis jėgomis imamės tolimesnio darbo, tikėdamiesi visų KARIO bičiulių nuoširdžios paramos.

Savaime suprantama, kad mūsų mielųjų skaitytojų ir žurnalo platintojų skubus atsisteisimas už praėjusius metus, o ir prenumeratos pratęsimas 1954 m.—yra viena pagrindinių sąlygų mūsų tradiciniam KARIUI sėkmingai žygiuoti toliau, augti ir tobulėti.

Nuoširdžiausia padėka visiems KARIO bičiuliams! Tik sutelktomis pastangomis redakcija galės tinkamai atlikti pasiimtąją pareigą.

SIMAS URBONAS

1953 m. gruodžio 31 d.
Brooklyn, N. Y.

• Kęstutis Simanavičius ir Kęstutis Krnickas, abu buvę tremtiniai, Maspetho lietuvių parapijos choristai, L. I., New York, š. m. spalio 21 d. išvyko į JAV kariuomenę. Parapijos choras suruošė jiems išleistuves ir įteikė dovanų.

• Kazys Česnauskas, kurio tėvai gyvena, 6444 So. Troy ave., Chicagoje, baigė pradinį apmokymą Brekinridge, Ky., karių stovykloje. Šiuo metu jis atostogauja Chicagoje ir šio mėnesio 20 d. išvyksta į Camp Kilmer, N. J., tolimesnei tarnybai.

KARYS LINKI SEKMĖS

Visiems skaitytojams, bendradarbiams ir bičiuliams, užbaigdamas šiuos metus, KARYS linki geriausios sėkmės ateinančiuose metuose. Taip pat jis nuoširdžiai dėkoja tiems mieliems skaitytojams, kurie Kalėdų švenčių ir Naujųjų Metų proga sveikino jį ir jo štabą.

Norime čia atkreipti dėmesį ir tu skaitytojų, kurie ligi šiol dar nėra atsisteisę prenumeratas už 1953 metus, o kai kurie ir už ankstyvesnį laiką. Štai gavote KARIO šių metų paskutinį numerį. Vadinasi, KARYS ištesėjo, tad ištesėkite ir jūs, kad abipusiškai būtume teisūs. Apgalvestaudami turime pažymėti, kad KARYS, atlikęs savo pareigą prieš skaitytojus, nėra dar sutvarkęs nemažų sąskaitų su spausuve. Tada užsidsė tik dėl nemažos dalies skaitytojų neulomo. Kartotekų daviniai rodo, kad tik tada KARYS galės išlyginti savo ekonominius išpareigojimus, kai visi skaitytojai ir platintojai įvykdys savo prievolę KARIUI. Pranešimus, kiek kas esate skolingas, gavote jau senokai, tad nelaukdami naujų paraginimų, siūskite atsiskaitymą. Kaip iš šalia talpinamų pareiškimų matosi, KARYS pergyvena tam tikrus persitvarkymus, todėl jo šių metų išpareigojimus reikia kuo skubiausiai sutvarkyti.

Daugelis skaitytojų, teigiamai reaguodami į gautus paraginimus, ne tik pilnai atsisteisė, bet dar kai kurie pridėjo ir auką, tuo parodydami savo troškimą, kad KARYS ekonomiškai sutvirtėtų. Paskutiniu metu aukojusiųjų eilė yra sekanti:

J. Černius iš Flint, Mich.	\$3.00
M. Reklaitis iš Chicago	3.00
J. Juknevičius iš Chicago	2.00
K. Kazimierėnes-Balciūnas Venezuela, 2.00	
A. Sajauskas iš Baltimore, Md.	2.00
St. Banilius iš Cicero, Ill.	1.00
Alg. Brazauskas iš Kanados	1.00
J. Eubelis iš Chicago	1.00
K. Cicėnas iš Clevelando	1.00
J. Grabauskas iš Kanados	1.00
Pov. Grigalauskas iš Lewiston, Me.	1.00
St. Jurevičius iš Chicago	1.00
J. Krutulis iš Kanados	1.00
A. Motiejūnas iš Kanados	1.00
J. Pažėra iš Kanados	1.00
A. Padveiskis iš E. St. Louis, Ill.	1.00
T. Papartis iš Chicago	1.00
Vyt. Petrauskas iš Chicago	1.00
Kun. Ip. Račys iš Oshkosh, Wis.	1.00
A. Senikas iš Great Neck, N. Y.	1.00
A. Stapulionis iš So. Boston, Mass.	1.00
J. Sukys iš Branford, Conn.	1.00
Br. Ūsas iš Chicago	1.00
V. Valiūnas iš Chicago	1.00
A. Valušis iš Washington, D. C.	1.00

Visiems aukojusiems mieliems skaitytojams yra dėkingas

K A R Y S
680 BUSHWICK AVE.,
BROOKLYN 21, N. Y.

NAUJI LEIDINIAI

NEMUNO LEIDYKLOS LEIDINIAI

Knygų Leidykla NEMUNAS, esanti 3153 So. Halsted St., Chicago 8, Ill., iki šių metų pabaigos yra išleidusi sekančius leidinius:

A. Vilainis, AMŽINI ŠEŠĖLIAI, Literatūriniai reportažai. Spaudė M. Morkūno spaustuvė Chicagoje. 176 psl., kaina nepažymėta.

Pradedant paskutinėmis Lietuvos tragedijos dienomis; autorius duoda 16 charakteringų vaizdų, skaitytoją veddamas tremties keliais. Čia ir graudžių ir juokingų momentų. Guvus jumoras driekiasi raudonu siūlu per visus vaizdus. Iš tremties stovyklų autorius, tai liūdnus įvykius pasakodamas, tai sarkazmu persunktus vaizdus plešdamas, skaitytoją atveda į Dėdės Samo žemę... Knygoje įdėta arti 60 tremtinių matytų arba iš jų pačių gyvenimo paveikslų. Trumpai tariant, "Amžini šešėliai" yra kiekvienam lietuviui įdomi knyga.

ANDERSENO PASAKOS. Vertė J. Balčikonis. Trečioji laida, I-mas tomas. Turinyje 19 įdomių mokykliniam jaunimui pasakų, knyga 204 psl. Spaudė M. Morkūno spaustuvė. Kaina nepažymėta.

ANDERSENO PASAKOS, II tomas. Vertė J. Balčikonis. Trečioji laida. Čia telpa 22 įdomios, mokslo bei įvairių gyvenimo klausimų populiarizacijai pašvęstos pasakos. Ši tomą taip pat sudaro 204 psl., spaudė taipgi M. Morkūno spaustuvė. Kaina nepažymėta.

Lietuviai gabūs visuose darbuose, tad jie gali prasimušti ir prekyboje.

REIKALINGI

bendradarbiai — atstovai visuose kraštuose pardavinėti amerikietiškas

NYLON KOJINES IR BLIUSKUTES

Suinteresuotieji tų gaminių užsintinimi bei įvežimu ir norintieji uždirbti daugiau 50 dol. per dieną, prašomi rašyti lietuvių kalba šiuo adresu:

INDEX

125 Broad St., New York 4, N. Y. USA

kami lietuviškajam jaunimui netik kaip puikus pasiskaitymas, bet ir taisyklingam lietuvių kalbos mokymuisi, nes vertėjas yra žymus kalbininkas J. Balčikonis. Abu tomams iliustruoti.

Šie abu NEMUNO Leidyklos išleisti Enderseno pasakų tomai yra tin-

AMERIKOS LIETUVIŲ VARDYNAS. Jungtinių Amerikos Valstybių žinomesnių lietuvių biografinės žinios. I knyga. Su prof. K. Pakšto įvadu. Išleido LIETUVIŲ DIENOS 1953 m. Los Angeles, California. Spaudė "Lietuvių Dienų" spaustuvė. Enciklopedinio formato, 280 psl. Kaina: minkštais viršeliais — 5 dol., kietais — 7 dol.

Knyga išleista pasigėrėtinais puikiai. Savo turiniu lyg ir lituanistinė enciklopedija, duodanti biografinius domenis apie žinomesnius gyvenančius JAV gyvus lietuvius. Pavartę gal kas nusivils, neradę daugelio žinomų lietuvių, bet tai nėra redakcijos kaltė, nes jos buvo nusistatyta talpinti tų asmenų biografines žinias, kurie atsakė į išsiuntinėtus anketas, tik keliolika redakcijai žinomų asmenų tilpo jos pačios iniciatyva. Pažymėta, jog ši Vardyno knyga yra 1-ji, tad laukiame antrojo knygoj, tikėkimės, bus užpildytos spragos.

S. Sužiedėlis, ŠV. PRANCIŠKAUS LIETUVIŲ PARAPIJA—ST. FRANCIS LITHUANIAN PARISH, LAWRENCE, MASS. Knyga didelio formato, apima 416 psl. Knyga išleista dviem kalbom: anglų ir lietuvių. Į anglų kalbą išvertė kun. A. Bružas, M. S. Puikus viršelis dailininko

V. K. Jonyno. Tekste 200 iliustracijų užima 136 puslapius. Spauda N. Pr. Seserų spaustuvės, Putnam, Conn. Išleista aukšniajam parapijos jubiliejui paminėti. 1903—1953 m. m. Tos parapijos klebonas yra prel. Pr. Juras.

J. Petraitis, LAISVĖ GINANT. Mūsų Žygiai. Atsiminimai iš kovų su lenkais 1920 metais. II tomas. Antra laida. Išleido VAGA Jungtinėse Amerikos Valstybėse 1953 metais. Viršelis dail. P. Osmolskio. 312 psl., kaina 3 dol.

Šiame II-me pulk. J. Petruičio atsiminimų tome aprašoma svarbiausias laisvės kovų epizodas, būtent—kovos su lenkais. Tik jas laimėjus, nors tik pusiau, galėjo egzistuoti nepriklausoma Lietuva, kad ir be sostinės Vilniaus. Kodėl tik pusiau buvo laimėtos kovos su lenkais, mėgina ieškoti atsakymo J. Petraitis savo atsiminimų II-me tome. Iš viso santyčiai su lenkais nebuvo tinkamai sureguliuoti anais laikais, jie nedraugiški tebėra dabar, o ateityje gali pasireikšti vėl savo aštrumu. Mums ypatingai reikia tų reikalų nepamiršti, gilintis į mūsų pačių praeityje padarytas klaidas, kad jų nebekartotume ateityje. Tai turėdami galvoje, privalome būti dėkingi VAGOS Leidyklai už J. Petruičio raštų išleidimą.

"KARIŪNO ATSIMINIMAI" SAUSIO MĖN!

1954 m. sausio mėn. KARIO žurnalo 1-jame nr. pradeda spausdinti Simo Urbono KARIŪNO ATSIMINIMŲ pirmoji dalis. Kiekio atžvilgiu—bus duodama apie vieną knygos (spaudos) lanką—16 psl. ir daugiau.

Kariai, ir veteranai! Jaunime ir senime! Vyrai ir moterys! Sekite KARI 1954 metais.

NAUJAUSIA KARINĖ LITERATŪRA

1. Himmler, Trečiojo Reicho piktasis genijus. Autorius Willi Frischauer. Iliustruota, 270 p. Išleido The Beacon Press, Boston, \$3.75.

2. Victory Ride The Rails. Geležinkelių strateginė reikšmė Civiliniame Kare. Autorius: George Edgar Turner. Iliustruota, 419 psl. Išleido The Bobbs-Merrill Company, Indianapolis, \$4.50.

3. Balboa Of Darien. Pacifiko atradėjas, Autorius: Kathleen Romoli. 431 psl. Išleido: Doubleday & Co., \$5.00.

4. The Origins Of The War Of 1914. Autorius Luigi Albertini, vertė su komentarais Isabella M. Massey. II

tomas: 1914 m. liepos mėn. krizis, nuo Sarajevo iki Austro-Vengrijos generalinės mobilizacijos. 727 psl. Išleido: Oxford University Press, New York, \$11.00.

5. From Down Under To Nippon. Šeštosios Armijos istorija Antrajame Pasauliniame Kare. Autorius Walter Krueger. Iliustruota, 393 psl. Išleido Combat Forces Press, Washington, D. C., \$6.50.

6. Now Thrive The Armourers. Istorija apie Britų kareivį Korėjos kare. Autorius Robert O. Holles. 174 psl. Išleido British Book Centre, \$2.75 (New Yorke).

Z. R.

K A R Y S

ŠVENTINIAI SVEIKINIMAI

Gimines, pažįstamus ir draugus su
KALĖDOMIS

ir
NAUJAIS METAIS
sveikina senieji ir jaunieji
GINKAI

* * *

X. STRUMSKIS,
LIETUVIŠKŲ GAIDŲ LEIDYKLA,

ir
GĖRIMŲ PARDUOTUVĖ

322 Union Ave., Brooklyn, N. Y.
Siūnčia sveikinimus KALĖDŲ ir
NAUJŲ METŲ proga savo kostume-
riams ir pažįstamiems.

* * *

KAZYS ir ALVINA BUIVYDAI,
ALIANCE CRYSTAL COCTAIL
BAR,

80 St. Marks Place, New Yorke
Sveikina

savo pažįstamus ir lankytojus
KALĖDŲ ir NAUJŲ METŲ proga

* * *

**WINTER GARDEN
TAVERN**

Savininkas

VYTAUTAS BELECKAS,
1883 Madison Street,

Brooklyn 27, N. Y.

KALĖDŲ ir NAUJŲ METŲ
proga

Sveikiname savo pažįstamus ir
kostumierius

GYDYTOJAI SVEIKINA

Savo gimines, pažįstamus, draugus
ir pacientus su

KALĖDŲ ŠVENTĖMIS

ir

NAUJAIS METAIS
sveikina

DR. V. PAPROCKAS

* * *

DR. P. L. BAGDONAVIČIUS
185 Clinton Ave., Brooklyn, N. Y.

Sveikinu visus
KALĖDŲ ir NAUJŲ METŲ proga

* * *

DR. V. AVIZONIS,
AKIŲ GYDYTOJAS

30 E. 60th St., New York City
Telef.: MU 8-8677

12 Shore Lane, Bay Shore, L. I., N. Y.
Telef.: Bay Shore 73710

Sveikina visus

KALĖDŲ ir NAUJŲ METŲ proga

* * *

DR. B. VENCIVS
DANTŲ GYDYTOJAS

499 Grand St., Brooklyn, N. Y.
Sveikina pacientus ir pažįstamus
KALĖDŲ ir NAUJŲ METŲ proga

VARDAN TOS LIETUVOS

(Atkelta iš 226 psl.)

su kuriais negalima nesiskaityti, ir kad Vliko tolesnis prezentavimasis užsienyje su daugybe partijų ir partijėlių ir nebeegzistuojančių anti-nacinės rezistencijos grupių jo autoirte-tą ne stiprina, bet, priešingai, tik sukelia pas kitas tautas ir tarptautinėse institucijose pagrįsto nusistebėjimo dėl tokio didelio mūsų mažos tautos susiskaldymo ir kad tai išei-na į nenaudą Lietuvos laisvinimo rei-kaui;

b) kad Lietuvos laisvinimo kova, jau užsidelsusi 13 metų, gali užsitęsti dar ilgiau ir stato mūsų politikos veiksnius vis prieš naujus ir politiniai-diplomatinių požiūriu komplikuo-tus uždavinius;

c) kad nuo karo pabaigos įvyko tarptautinėje padėtyje stambių pasi-keitimų ir kad Vokietija iš naujo darosi svarbiu politiniu faktoriu, ku-rį remia didžiosios demokratijos ir su kuriuo jau dabar reiktų siekti ir Lietuvai atnaujinti abipusiškus geros kaimynystės santykius;

d) kad šitaip besikeičiančioji ben-dra padėtis, ypač padėtis Europoje, įpareigoja mus būti labai apdairiais ir praktikuoti lavravimo politiką, kad kokiais perankstyviais užsianga-žavimais nenuėjus netikru keliu ir neužtraukus at mūsų tautos kokios naujos nelaimės, ir

e) kad Vlikas savo dabartine or-ganizacija ir savo grupine sudėtimi nėra tinkamas lavravimo politikos metodams ir kad, be to, neteikia ga-rantijų jog galėtų išsilaikyti tiek il-gai, kiek bus reikalinga išlaviravi-mui Lietuvos laisvinimo kovos iki galutinio laimėjimo, —

Visa tai turint galvoje, darosi sa-vaime aišku, jog reikia siekti Vliko pagrindinio reorganizavimo, kuris

a) atpalaidotų Vliką nuo vidujinių negalavimų, surikiuotų jin pajėgiau-sius mūsų politinių srovių atstovus, sustiprintų jo autoritetą visuomenės akyse ir prieš kitas tautas, padarytų jį tinkamu įrankiu lavravimo politi-kai ir patikrintų jo egzistavimą tiek ilgai, kiek bus reikalinga, t. y., iki realaus atstatymo Lietuvos suvere-numo;

b) eliminuotų nesusipratimus tarp mūsų politikos veiksmų ir juos es-miniai apjungtų atsakingame Lietu-vos laisvinimo darbe, ir

c) patikrintų galimybę realizavi-mui planingo ir viningo mūsų tau-tos ryžtingesniųjų elementų paruoši-mo ateities uždaviniais pagal 1918 metų savanorių ir 1941 metų lietu-vių aktyvistų pavyzdžius ir patyri-mą kovoje.

šiais visais tikslais siūloma:

I. Pagrįsti Vliko reorganizavimą ant pagrindo principinio susitarimo tarp 4 pagrindinių lietuvių politinių srovių — krikščionių demokratų, tautininkų, liaudininkų ir socialde-mokratų. Šioms srovėms nėra reika-lingas joks "tautos pasitikėjimo" pa-reiškimas bei patikrinimas per atsi-tiktinai prasiveržusius iš už Geleži-nės Uždangos jaunus vaikus, nes tos srovės, nežiūrint praeityje pada-rytų klaidų, buvo ir tebėra realios politinių idealų reikėjos, kuriais gy-veno lietuvių tauta, kada dar tik sie-kė Lietuvai valstybinės nepriklauso-mybės, aktyviai reikėsi per visą tos nepriklausomybės periodą ir lieka to-liau lietuvių tautos politinėje sąmo-nėje, ir dėl jų buvimo netenka aiš-kintis prieš kitas tautas, ant kiek jos domavosi praeityje ir dabar te-besidomi lietuvių tauta ir jos kova už savo laisvę. Siūlomuojū čia susi-tarimu sakytos 4 partijos turėtų iši-pareigoti:

a) siekti atkūrimo nepriklausomos Lietuvos valstybės, sutvarkytos 1922 m. Steigiamojo Seimo nusistatyto-sios Lietuvos Respublikos Konstitu-cijos pagrindais;

b) kol Lietuva nėra išlaisvinta ir 1922 m. Konstitucijos restauravimas legaliu būdu praktiška yra neįma-nomas, laikyti formaliai tebeegzis-tuojančią bei galiojančią 1938 m. krašto Konstituciją ir užsienyje konstitucinio klausimo nekelti, ypač vengti dėl to bet kokių viešų disku-sijų, kurios išei-na į naudą tik Lie-tuvos priešams;

c) paruošti naują Seimo rinkimų įstatymo projektą ir įvykdyti rinki-mus į naują Seimą tuojau po to, kai Lietuva bus išlaisvinta iš sovietų okupacijos;

d) neskaldyti ryžtingesniųjų tau-tos elementų į partines rezistentų grupes, bet, priešingai, visais įma-nomais būdais remti ir skatinti ryž-tingesniųjų tautos elementų apsijun-gimą be sąlyginės tautinės vienybės ir karinės drausmės pagrindais, ir

e) visas partines aspiracijas ati-dėti ateičiai, kada Lietuva bus iš-laisvinta iš svetimos okupacijos ir tauta padarys laisva dalyvauti krašto reikalų tvarkyme per jos lais-vai, demokratiniu būdu išsirinktus atstovus į Lietuvos Seimą.

II. Padėkoti anti-nacinės rezisten-cijos grupėms už jų pasiaukavimo darbą Tėvynės Lietuvos labai praei-tyje ir kviesti jas susijungti į ben-drą laisvės kovotojų organizaciją besąlyginės tautinės vienybės ir kari-nės drausmės pagrindais sėkminges-

niam mūsų tautos pasiryžimo už Lietuvos nepriklausomybę realizavimui, kada tam bus atėjęs laikas ir bendra politinė vadovybė nuspręs tai padaryti.

III. Skirti į Vliką ne po vieną atstovą nuo I p. suminėtu politinių srovių, bet po tris, kad tuo būdu sustiprinus patį tų srovių atstovavimą ir suteikus joms praktišką galimybę turėti su savim Vlike ir atstovus nuo pakraipų ir afilijuotų organizacijų, kurių kiekviena tų srovių turi.

IV. Mažosios Lietuvos atstovas dalyvauja Vlike lygiomis teisėmis su visais kitais jo nariais.

V. Vlikui vadovauja jo prezidiumas, sudarytas iš 5 narių ir susidedas iš:

a) Pirmininko, renkamo Vliko narių balsų dauguma iš lietuvių visuomenės tarpo;

b) Dviejų Vice-Pirmininkų, renkamu Vliko balsų dauguma iš Vliko narių tarpo;

c) Tautos Fondo Valdytojo, pirenkamo į Vliko prezidiumą nuo Pasaulio Lietuvių Bendruomenės šios pastarosios sprendimu, ir

d) Generalinio Sekretoriaus, renkamo iš Vliko narių tarpo.

VI. Vliko prezidiumas veikia nuolatiniai ir atlieka Vliko vardu visus reikalus, pagal Vliko plenumo nustatytas principines gaires. Jo nariai gali būti vienkart ir nariais Liet. Pol. ir Dipl. Misijos, išskyrus Vliko pirmininką, kuris niekam kitam negali būti subordinuotas kaip Vliko plenumui.

VII. Vliko plenumas šaukiamas tik atskiroms sesijoms pagal paties Vliko nustatytą vidaus reguliaminą, arba nepaprastoms sesijoms Vliko prezidiumo nutarimu pagal Liet. Pol. ir Dipl. Misijos pasiūlymą, jei kyla koks skubus ir ypatingos svarbos klausimas, reikalaujantis principinio nusistatymo.

VIII. Vliko plenumas išklauso Vliko prezidiumo ir Liet. Pol. ir Dipl. Misijos raportus apie jų nuveiktus Lietuvai laisvinti darbus, kaip ir apie darbų eigą įvairiose Vliko komisijose, apsvarsto momento politinę padėtį, reiškia suminėtiems organams pasitikėjimą arba jį atšaukia ir padaro jų personalinėje sudėtyje reikalingų pakeitimų, priima išlaidų

KARIO platintojas ir atstovas Chicagoje yra

Balys Brazdžionis,
4040 S. Francisco Ave.,
Chicago 32, Ill.

Mielus čikagiečius prašome žurnalo reikalais kreiptis į jį.

TAUPLYKITE PER PAŠTĄ. SAUGU IR PATOGU. MES APMOKAME PAŠTO ISLAIDAS.

LIBERTY FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

Philadelphia, Pa.

235 NORTH BROAD STREET
(Temporary Address)

New Building Under Construction
at 202-04 North Broad Street
STATEMENT OF CONDITION
AS OF DECEMBER 31, 1951

ASSETS

First Mortgage Loans	\$8,316,884
Improvement Loans	25,343
Loans on Savings Accounts	32,997
Federal Home Loan Bank Stock	175,000
Cash on Hand and in Banks	1,112,033
Office Building and Equipment	166,698
Parking Lot — 1415 Race Street	22,722
Deferred Charges and Other Assets	15,791
TOTAL	\$9,917,587

LIABILITIES

Members' Share Accounts	\$8,428,470
Advances — Federal Home Loan Bank	850,000
Loans in Process	55,431
Other Liabilities	10,311
Employees' Retirement Reserve	12,077
Other Specific Reserves	3,590
General Reserves	\$295,500
Surplus	252,278
TOTAL	\$9,917,587

CHARLES S. CHELEDEN, President

ŠI LIETUVIŠKA ĮSTAIGA —
SAUGIAUSIA VIETA JOSŲ
INDELIAMS.

apyskaitas bei nustatę sąmatas sekančiam veiklos periodui ir sprendžia principinio pobūdžio klausimus, nustatančius politikos gaires, o taip pat sprendžia visus kitus klausimus, liečiančius, visuomeninių jėgų ir materialinių išteklių mobilizavimą Lietuvos laisvinimo tikslams.

Įvykus pakeitimui Liet. Pol. ir Dipl. Misijos narių, jos priešakyje lieka ir jai toliau vadovauja Lietuvos Diplomatijos Šešas, kol bus restauruotas veikimas Lietuvos Vyriausybės ir tas funkcijas perims pats Užs. Rkl. Ministerius.

IX. Tikslu manifestuoti Lietuvos valstybingumą kitų tautų akyse, į Vliko plenumo posėdžius kviečiami patarimojo balso teisėmis Laik. Lietuvos Vyriausybės ir visų kitų buv. Lietuvos Ministerių Kabinetų nariai, kiek jų randasi tremtyje. Sprendžiamojo balso teise jie tesinaudoja išimtiniais atsitikimais, kada tenka išspręsti pažiūrų konfliktą tarp Dipl. Šefo ir Liet. Pol. ir Dipl. Misijos narių daugumos, kaip nurodyta pasiūlymo apie sudarymą Liet. Pol. ir Dipl. Misijos paskutinėje paragrafoje (pp. a iki d).

X. Platesniam kontaktui su lietuviškąja visuomene ir pademonstravimui jos vardu lietuvių reikalavimo restauruoti Lietuvos valstybinę nepriklausomybę, Vlikas sušaukia kasmet lietuvių organizacijų atstovų Seimą paskiroje valstybėje, kur randasi daugiau lietuvių, arba sukvičiant atstovus iš įvairių lietuvių tremtinių sambūrių pasaulyje.

Vašingtonas, 1953 m.
lapkričio m. 22 d.

K A R Y S VISŲ LIETUVIŲ ŽURNALAS

Lietuvių karių-veteranų žurnalas KARYS 1954 m.
vasario 7 d. Brooklyne, Apreiškimo Parapijos salėse,
rengia

KONCERTĄ—VAKARĄ

Smulkiau apie programą—sekite spaudoje. Visi ligšioliniai KARIO parengimai praėjo gražiu pasisekimu.

Visi senieji ir naujieji KARIO bičiuliai—pasimatysime KARIO koncerte vasario 7 d. Apreiškimo Parapijos salėse. Čia veiks turtinga loterija, bufetas ir kita.

MASSARO BROS.

Geriausios rūšies kūrenamoji alyva—
Žibalas — Anglys — Aliejinių krosnių
įrengimas ir aptarnavimas.

601 MIDDLE NECK RD.
Saukite GReat Neck 2-4468

STEAMBOAT INN ALMA KASMOČIUS, Vedėja

Įvairūs gėrimai, pirmos rūšies maistas
Salė šokiams, susirinkimams, vestuvėms ir
kitokiems pobūviams • Didelis ir gražus
daržas piknikams bei išvažiavimams.

89-91 Steamboat Rd., Great Neck, L. I.

TELEFONAI:

Great Neck 2-1546 • Great Neck 2-3389
(Biznio) (Rez.)

Maurice's Restoranas Great Neck'e

PIZZERIA specialistas, o taip pat gamina
puikius steikus, chops; galima gauti įvairiausios
žuvies, clams, shrimps ir kt.

Įvairiausi gėrimai: degtinė, vynas, alus, vais-
vandeniai.

Svetainėje veikia puikiausia vėsinimo
sistema

GREATNECKIEČIAI, UŽEIKITE ĮSITIKINTI!

**150 STEAMBOAT ROAD
GREAT NECK**

Tel.: Great Neck 4-2120

VIKTOR SIWINSKI

BUV. STANLEY

MEAT MARKET

**Naujai Pertvarkyta Įvairiausių Maisto
Produktų Krautuvė.**

Geriausios kokybės visų rūšių mėsa, švie-
žios ir rūkytos dešros, sveikiausių ir
skaniausių rūšių ledai (ice cream), alus,
vaisvandeniai, sumuštiniai (sandwiches).

**MALONUS IR SKUBUS PATARNAVI-
MAS ANGLŲ, LIETUVIŲ IR LENKŲ
KALBOMIS**

156 Steamboat Rd. Great Neck, N. Y.

ELMWOOD SERVICE STATION

A. A. PLAKŠTIS & SON

Molonus savųjų patarnavimas lietuviams.
Čia pat gaunamos padangos, kameros, baterijos.
Visa pigiausiomis kainomis

Great Neck'o lietuviai! Naudokimės tikrai —

ELMWOOD SERVICE STATION

**99 Steamboat Road,
GREAT NECK, N. Y.**

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS

6812 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.
Telefonas Grovehill 6-0142

1410 CO. 50th AVE., CICERO, ILL.
Telefonas TownHall 3-2109

KOPLYCIOS VISOSE MIESTO DALYSE

ANTHONY B. PETKUS

Taupyk Tvirčiausioj Amerikos Įstaigoj

STANDARD FEDERAL SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
OF CHICAGO
4192 ARCHER AVE., CHICAGO 32
PHONE: VIrginia 7-1141

STANDARD FEDERAL

turtas virš \$41,000,000.00

Atsargos Fondas virš .... \$ 3,250,000.00

STANDARD FEDERAL yra Federal
Savings and Loan Insurance Corp. ir
Federal Home Loan Bank System narys

Įstaigos valandos: Kasdien nuo 9 val.
ryto iki 4 val. po pietų.

Ketvirtadien. nuo 9 val. ryto iki 8 v. v.
Trečiądieniais visai neatidaroma.

JUSTIN MACKIEWICH, President and Manager

LIETUVIŲ AUTOMOBILIŲ PREKYBA**HARMONY MOTORS**

Dabar jau didelis pasirinkimas įvairiausių firmų automobilių (Buick, Dodge, Chrysler, Oldsmobile, Chevrolet, Pontiac, Plymouth, Ford ir kt.) Kiekvienam mūsų automobilių pirkėjų duodamas mašinos leidimas nemokamai

Išmokome nemokančius važiuoti

Parduodame išmokėjimui prieinamesnėmis sąlygomis

HARMONY MOTORS

T. Šlutas, J. Talandis ir S. Zubkus

5805-07 So. Western Ave., Chicago, Ill.

Telefonas: REpublic 7-6480

JONAS BUDRIKAS

Jaukus lietuviškas restoranas ir valgykla, biliardas ir stalo tenisas. Įvairūs gėrimai, šalti ir šilti užkandžiai. Tremtinių mėgstamiausia vieta. Erdvi salė įvairiems parengimams.

1442 SO. 49-TH CT., CICERO 50, ILL.
TEL. TOWNhall 3-9472

Saugesnės vietos taupymui niekur nerosite. Mes apdraudžiame kiekvieną taupymo sąskaitą iki \$10,000.00 per Federalinės Valdžios Agentūrą.

Dabartinis Dividendas yra 3% per Metus
**ST. ANTHONY SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION**

1447 So. 49th Court, Cicero 50, Ill.
Telefonas: TOWNhall 3-8131

Juozas Gribauskas, Vedėjas

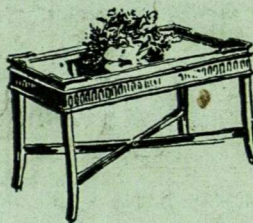
TURTAS VIRŠINA \$8,000,000.00

Kviečiame ateiti į raštinę dabar ir dykai gauti
1954 metų kalendorių
AČIŲ UŽ JŪSŲ PARAMĄ!

Visko Užtektinai—Tuoju Pristatom!

Baldus, šaldytuvus, pečius, skalbiamas mašinas, lovas, matracus, kilimus, radio, televizijos setus, vaikučiams baldus.

Žemos kainos, lengvi išmokėjimai. Turime didelį pasirinkimą. Mes pagaminame baldus ir pagal jūsų užsakymą

**Roosevelt
Furniture
Co., Inc.**

LIETUVIŲ
KRAUTUVĖ

2310 W. ROOSEVELT RD., CHICAGO
Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmadienio ir ketvirtadienio vak. iki 9:30
Atdara sekmadieniais nuo 11 iki 4:30 val. popiet.

**APLANKYK ERDVIĄ IR PATOGIĄ SENIAUSĄ
LIETUVIŲ BENDROVĖS KRAUTUVĖ**

**PROGRESS
FURNITURE CO.**

4181-83 Archer Ave.
Tel. LAfayette 3-3171
CHICAGO, ILL.

Rakandai, Pe-
čiai, Televizijos,
Refrigeratoriai,
Plovimo Maši-
nos, Visos namų
Reikmenys.

TELEVIZIJOS — RADIO

Aparatų taisymas atliekamas greitai ir gerai. Šaukite kada tik atsitiks Jums reikalus, suges radio, televizija, elektra kambary, motorai, prosijimo įrengimai, patefonai ir kt.

Radio-Televizijos-Elektros technikas

BALYS BRAZDŽIONIS
4040 So. Francisco Ave., Chicago 32, Ill.
Kreipkitės bet kuriuo laiku: Telefonas LA 3-7685